

ЧИТАТИ – ЩОБ ЗНАТИ, ЗНАТИ – ЩОБ ПЕРЕМАГАТИ!

ЧЕРВЕНЬ 2015

У К Р А Ї Н И Військо

№06 (176)

ПІЛЬНУВАТИ АГРЕСОРА

Президент України - Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Петро Порошенко:
«Військовим – бути готовими як до відновлення наступу ворога на Донбасі, так і до повномасштабного вторгнення по всьому периметру кордону з Російською Федерацією».

Довіряй ЗСУ!

Український солдат:

Українські солдати – надійні та відповідальні захисники, на яких можна покластись у складній ситуації.

евакуює з небезпечного місця

розмінює територію

виведе з-під обстрілу в укриття

надасть першу медичну допомогу

визволить з полону

надасть гуманітарну допомогу

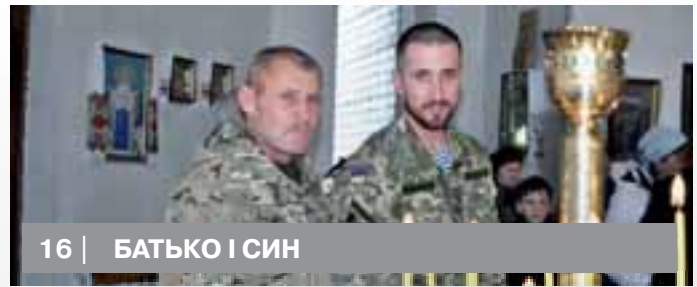

допоможе знайти контакти органів влади, соц.працівників тощо

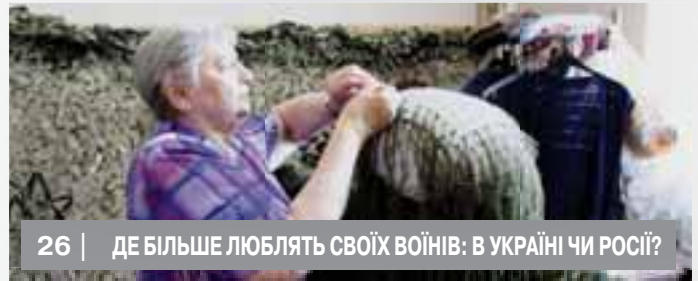

ЗМІСТ

- 2 | 28 ЧЕРВНЯ – ДЕНЬ МОЛОДІ**
Двадцятирічні...
- 5 | НА ПЕРЕДОВІЙ**
Тарас «Бульба»
- 8 | ПРОФЕСІОНАЛ**
У тандемі з грузинськими профі
- 13 | За Донбас!**
- 16 | ХОРОБРІ СЕРЦЯ**
Батько і син
- 18 | ЗАХИСНИК ВІТЧИЗНИ**
Дає «Дід» лиха закаблукам
- 20 | ПОТЕНЦІАЛ ВІЙСЬКА**
Винаходи заради перемоги
- 24 | «Широкий Лан» крилатої піхоти**
- 26 | ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ**
Де більше люблять своїх воїнів:
в Україні чи Росії?
- 30 | ДРЕСКОД ДЛЯ ПРОФІ**
Форма для солдата
- 33 | Камуфляж – у тренді**
- 34 | ЛЮБОВІ ТА ЗЛАГОДИ**
«Весілля для воїна АТО»
- 36 | РЯДКИ, НАРОДЖЕНІ ДУШЕЮ**
- 38 | АКТУАЛЬНО**
Навчитися протистояти пропаганді противника
- 42 | ПРОМИВАННЯ МІЗКІВ**
Матриця російської брехні
- 46 | УКРАЇНА-НАТО**
Архітектура безпеки
- 50 | ПОНОВЛЕНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ**
Кати українського народу більше
не нагадуватимуть про себе...
- 54 | ЛЮДИ ПЕРЕМОГИ**
Незламний Іван
- 56 | ЗІРКИ АРМІЙСЬКОГО СПОРТУ**
Чемпіонка Олімпійських ігор, неодноразова
переможниця чемпіонатів світу та Європи
Ольга Жовнір: «Ми підкорили
«чоловічий» спорт»
- 60 | ГІСТЬ РЕДАКЦІЇ**
Переможець міжнародної виставки карикатури
«Тоталітаризм»-2015 Олексій Кустовський:
«Маленький гном Путін розізлив мене до безтями»

16 | БАТЬКО І СИН

26 | ДЕ БІЛЬШЕ ЛЮБЛЯТЬ СВОЇХ ВОЇНІВ: В УКРАЇНІ ЧИ РОСІЇ?

56 | МАЛЕНЬКИЙ ГНОМ ПУТІН РОЗІЗЛИВ МЕНЕ ДО БЕЗТЯМИ...

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник:
Міністерство оборони
України

Головний редактор:
Валентин БУРЯЧЕНКО.

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72
Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;

**Заступник головного
редактора:**
Андрій МИРОНЧУК.

Відповідальний секретар:
Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ.

Електронна версія:
<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014
Підписано до друку:
25.06.2015 р.
Наклад: 2569

Начальники відділів:
Олександр БІРЧЕНКО,
Руслан ТКАЧУК,
Володимир КОСЕНКО,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО.

Віддруковано
ТОВ «Інтер Прінт 1»
Передплатний індекс: 74101
Передплату можна оформити
в усіх поштових відділеннях
зв'язку
**Свідоцтво про державну
реєстрацію:**
КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Спеціальні кореспонденти:
Сергій БАСАРАБ,
Юрій КУЗНЕЦОВ.

Кореспонденти:
Валерія СОКОЛІК,
Дар'я ЧІГАРЄВА,
Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНЮКОВ.

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформ-агентств і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відпо-відальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використан-ня можливе лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилення на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

ДВАДЦЯТИРІЧНІ ...

Ще зовсім недавно люди старшого покоління докоряли молоді: «Немає у вас, хлопці, патріотизму, нічого святого, думаєте лише про себе, гульки та дівчат». Та агресія, розв'язана Кремлем проти України, показала: наші двадцятирічні Назари, Богдани, Василі – найпатріотичніші, найсвятіші та найкращі. Адже не зважили на свої юні роки та встали на захист рідної землі; думаючи про гульки, вони мріють, як весело «вдарять гопака» у День перемоги над російсько-терористичною навалою; думаючи про дівчат, хлопці сповнюються любові та гордості – таких гарних, сміливих і відданих україночок, які підтримують їх як у тилу, так і на полі бою, в усьому світі не знайти!

Так, молоді хлопці думають про себе, гульки та дівчат. Іноді – в останню мить...

Навіки залишилися молодими

Юрій Весельський служив у 95-й бригаді високомобільних десантних військ механіком-водієм бронетранспортера. Тільки-но на Сході почалися бойові дії, його підрозділ відбув на Луганщину. Якось, супроводжуючи колону військової техніки, Юрко з побратимами потрапили у ворожу засідку. Бойовики відкрили ураганний вогонь з гранатометів і кулеметів. Одна з гранат влучила в БТР, де був хлопець. Отримавши важке поранення та стікаючи кров'ю, він знайшов у собі сили, щоб вивести бойову машину з-під обстрілу. Відділення військових, яке знаходилося в

ній, зуміло безперешкодно залишити бронетранспортер. Зайнявши в «зеленці» вигідну позицію, бійці прийняли бій, відволікаючи на себе усі сили ворога, чим допомогли пророскочити нашої колоні.

Побратими вдячні Юрію. Завдяки героїзму та професійним діям молодого бійця вони залишилися живими й відбили напад бойовиків.

Антон Москаленко марив юриспруденцією. По закінченні школи вступив до одного з вінницьких вишів, де опановував професію юриста. Як отримав повістку, того ж дня прибув до військового комісаріату. Через кілька тижнів поїхав на Донбас. Разом з товаришами успішно

виконував бойові завдання. Та ворожа куля не пощадила юнака...

За спогадами бійців, Антон відзначався неабиякою хоробрістю, був справедливим і не ховався за спинами інших. А ще він мріяв про родину.

Олег Школьний строкову службу проходив у Прикордонних військах, охороняючи українсько-молдовський кордон. Звільнившись у запас, працював на авіаційному заводі в Києві. Мав плани на майбутнє. Коли ж на Сході України розпочалися бойові дії, мобілізувався. Брав участь у багатьох боях, звільняв міста та села Донецької області від російсько-терористичної нечисті.

*Молоді українці,
як і їхні діди-прадіди,
сьогодні встали на
захист рідної землі
від російської орди*

Забезпечуючи коридор для евакуації поранених, Олег зі своїм підрозділом потрапив під шквальний гранатометний обстріл. Він йшов останнім, прикриваючи групу, і був смертельно поранений осколком у голову.

Віктор Ковальчук успішно закінчив навчання на факультеті аеромобільних військ Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. У званні лейтенанта відбув у район проведення антитерористичної операції. Там у складі 80-ї окремої аеромобільної бригади командував взводом. Повернутись додому молодому офіцеру не судилося: в одному з боїв він дістав смертельне поранення. Після смерті Віктора його батько –

Отримавши важке поранення та стікаючи кров'ю, Юрій знайшов у собі сили, щоб вивести бойову машину з-під обстрілу. Відділення військових, яке знаходилося в ній, зуміло безперешкодно покинути бронетранспортер

вчитель фізкультури – теж пішов воювати. Добровольцем...

«Ми б загинули, якби не гинули...»

Восени 1945-го жителі подільського села Яланець отримали останню похоронку часів Другої світової війни. Протягом наступних 69 років жоден яланчанин не загинув на війні: навіть під час афганських подій село не отримало жодного «вантажу-200»...

Він прийшов раптово спекотного липня 2014-го. Чорний колір жалоби накрив яскраву зелень українського села. Жінки ридма ридали, чоловіки потайки витирали сльози. Сумували і діти. Уся громада вийшла провести в останню путь свого двадцятирічного односельчанина Віктора Саванчука – солдата Хмельницького полку спеціального призначення, який загинув на Донбасі.

За спогадами людей, Віктор був звичайним хлопцем, змалечку

звиклим до праці. Уклавши з Міноборони контракт, він проходив військову службу. З початком бойових дій на Сході країни його полк відразу «перекинули» під Северодонецьк. Виконуючи спеціальне завдання командування, підрозділ Саванчука потрапив у засідку бойовиків. Прикриваючи відхід побратимів, Віктор зазнав важкого поранення – у нього влучили п'ять куль... Молоде життя обірвалося.

Українці не за паспортами – за переконаннями

Усі вони були різні за характеристиками, уподобаннями, професіями. Люди віруючі й атеїсти. Кожен по-своєму бачив майбутнє України. Але всі вони були справжніми українцями. Не за паспортами, а за станом душі, переконаннями, духом. Тому у грізний для Батьківщини час пішли її боронити. На сьогодні Україна вшановує пам'ять понад 1 800 своїх громадян, чиї життя обірвали кулі покидьків. Їм би жити й жити, одружуватись, народжувати та виховувати дітей. Не судилося. Натомість їм випало стати творцями нової, справді незалежної України, здійснити споконвічні мрії наших пращурів про власну державу, де кожен українець почуватиме себе справжнім господарем на власній землі.

Коли спілкуєшся із солдатами й офіцерами Збройних Сил, Національної гвардії, прикордонниками, які побували в боях на Сході України, підсвідомо згадуєш їхніх прадідів, які теж проливали кров за свою землю. Герої Крут, Української Народної Республіки, Української повстанської армії... Більшість із них були навіть не військовими, а вчителями, лікарями, селянами, робітниками... Але побачивши, що на їхню землю зазіхає ворог, вони взялися за зброю. Тоді російсько-більшовицька орда, скориставшись своєю чисельною перевагою, кращим озброєнням та іншими

Не врахували російські посіпаки щирості української душі! Не могли вони навіть припустити, що тисячі простих українців, відриваючи від себе купувати-муть своїм захисникам бронжилети, харчі, медичні препарати

чинниками, взяла гору. Та смерть тисяч, десятків тисяч українських вояків, серед яких були і юнаки-гімназисти, котрі повстали проти армії Муравйова під Крутами, не була даремною. Мине майже ціле століття і дух свободи, прагнення жити у вільній Україні прокинеться в серцях уже їхніх правнуків. І ті вийдуть на Майдан, а потім, коли проти України почнеться неоголошена війна, багато з них просто звідти підуть на фронт.

Те, чого не знав кремлівський зайда

Анексія путінською Росією Криму, а згодом і вторгнення російських військ на Донбас виявили чимало проблем у нашій державі, зокрема в армії. За словами секретаря Ради національної безпеки і оборони України Олександра Турчинова, на початку минулого року Україна мала не більше 6 тисяч вояків, готових дати ворогу гідну відсіч! Адже протягом кількох десятиліть українське військо нахабно розкрадалося, нищилося. Багато грамотних і перспективних військовослужбовців передчасно залишали його лави. Путінські вивідувачі добре знали про це. У

Кремлі були певні, що в час «Ч» українські офіцери та солдати, які роками отримували жалюгідне грошове забезпечення, не мали власного даху над головою, – не стануть грудьми на захист своєї держави. Прорахувалися!

Не врахував Путін і одвічного прагнення українського народу жити у вільній державі. Цього ніякі аналітичні центри не вирахують. Тож сотнями, тисячами пішли українці до військових комісаріатів з проханням призвати їх до війська та відправити на фронт. Бажання одне – захистити Україну. Цією мотивацією озброїлися і волонтери, завдяки яким Українське військо воскресло, немов Фенікс, з кожним днем дедалі впевненіше розправляючи крила.

Сини і доньки українського народу! Сьогодні ви взяли до рук зброю та встали на захист рідної землі! Незважаючи на свої літа молодії, ви чітко усвідомлюєте, що саме зараз вирішується доля української нації, майбутнє народжених і ненароджених українців. Тільки у власній державі ми можемо залишитися українцями, а Україна – Україною. І третього не дано!

Пам'ятаймо: з нами – Бог, з нами – Україна, з нами – цілий світ!

Сергій ЗЯТЬЄВ

ТАРАС «БУЛЬБА»

Ми стоїмо на випаленій стерні. Кілька днів тому по позиціях українських військ шалено гатив «Град». Навкруги все згоріло вщент, а українці тримаються. Надто вже незручною для супротивника виявилася позиція, зайнята нашими хлопцями. Ось і намагаються вони «викурити» з висотки підрозділи 24-ї бригади. Не виходить! Є вже в наших і досвід, і вміння, щоб дати відсіч і не допустити ворога господарювати на українській, Богом даній землі

З офіцером 3-го батальйону Тарасом, який має колоритний позивний «Бульба», розглядаємо позиції підрозділів незаконних військових формувань так званої «ЛНР».

– Ти подивися, – статечно вказує в протилежний бік Тарас. – Тут до них зовсім нічого – якись 800-900 метрів. Неозброєним оком можна побачити переміщення ворога на блокпосту. Деяких навіть уже знаємо в обличчя. Інші ж закривають свої фізіономії хустками. Бояться.

Сьогодні вони на позиціях, а завтра – із сумочкою і ціпком через блокпост підуть. Можливий і такий варіант.

Періодично бойовики наших солдатів розважають: крутять російські пісні. Думають, що таким чином грають «хохлам» на нервах. Не розуміють, убогі, який «кайф» нашим влаштовують. Адже більша частина батальйону – російськомовні. Та й інші не проти послухати Аллу Пугачову, Марка Бернеса, Ігоря Талькова. Коли на тій стороні по-

чинають свою «музичну годину», українці зазвичай готують обіди, слухають, відпочивають. А потім наші хлопці тішать зір другою частиною «Марлезонського балету», коли терористи під пісні починають марширувати в себе на майданчику. Ти бачив, як готують школярів до «Зірниці»? Ось так і вони тупотять ніжками, немов ті піонери. Та з таким запалом, такою ретельністю, що наші хлопці зі сміху покотом лягають. Правда, за цими «піонерами» треба пильнувати.

Практично щоночі вони засилають на сторону, підконтрольну Україні, свої диверсійні групи. То з одного, то з другого, а іноді і з третього боку, а коли й одночасно з усіх напрямків намагаються просочитися через українську оборону. Дуже невідгідною для них є наша присутність на висотці.

– Вчора поранили одного нашого бійця, а позавчора напали на медпункт, – продовжує «Бульба». – Медики – народ відчайдушний. Усе намагаються ближче до передової бути. На околиці села лікарі в погонах облюбували такий собі будиночок і почали лікувати в ньому своїх пацієнтів. Військові до них не так часто потрапляють, слава Богу, а ось місцеве населення «протоптало доріжку». Йдуть до наших медбратиків і медсестричок кожен зі своєю болячкою. Ті ж нікому не відмовляють. Тут тобі і таблетку дадуть, і обстежать, і рану перев'яжуть, якщо яка-небудь травма. У селі ж всяке буває.

Одного разу місцева бабуся перечебилася на порозі, впала та поламала руку. Відразу ж до медиків. Ті ж зробили все як треба: зафіксували перелом, на нашій машині доставили потерпілу в лікарню. Так ось, позавчора одна з диверсійних груп просочилася крізь оборону та раптово з'явилася перед медпунктом. Добре, що один хлопець, якого лікували медики, за кілька хвилин встиг попередити їх про появу чужих озброєних людей. Викликати нас було вже запізно. Тож наші «братики» та «сестрички», відклавши шприци та бинти, взялися за автомати й ударили по непроханих гостях. Коли ми підбігли, «сепари» вже відійшли. Перед медпунктом лежало кілька трупів.

Ми відзначили, що стріляють наші медики досить-таки непогано. Нікому з тих, хто залишився лежати на землі, їхня допомога вже не знадобилася. При обшуку загиблих виявили дуже цікаву знахідку. У боковій кишені одного з них знайшли

«Ми ж стоятимемо до кінця, – обіцяє Тарас «Бульба». – Це наша країна, і ми не дамо її сплюндрувати нікому».

медаль «За оборону Слов'янська» та посвідчення на право носіння цієї «нагороди». Якщо говорити чесно, то ніякої особливої оборони Слов'янська бандитами не було. Вибili ми їх звідти за дуже короткий час. Справжні ж герої – це наші «кіборги», які захищали донецький і луганський аеропорти, та учасники боїв на інших напрямках. Вони воюють за Україну на українській землі.

Далі мова пішла про налагодження стосунків і повернення до мирного життя. «Бульба» розмірковував, перебираючи в голові спогади. Ось пригадав зустріч з одним молодим чоловіком, який приїхав зі Стаханова в село Кримське, що тільки-но почало оживати.

На запитання бійця, чому той вирішив сюди перебратися, пе-

реселенець відповів: «Подалі від свавілля. Там козачки расейські все українське нищать. Нічого святого для них немає. Та й не тільки через це. Я не хочу, щоб мої діти жили в депресивній зоні, у країні, яку визнають тільки Абхазія та Придністровська республіка. Росія і то ці так звані «республіки» офіційно не визнала. А тут, незважаючи на війну та нестабільність економіки, життя йде своєю чергою.

Я впевнений: настане мир, і заживемо ми на заздрість ворогам багато та щасливо. Шкода тільки, що за той майбутній мир ми повинні заплатити надто високу ціну».

Серед справ буденних і воєнних довелося Тарасу «Бульбі» рятувати й домашню худобу східняків. Покинуті людьми тварини бродили випаленими полями та садибами у пошуках харчування. Знесилені, вони падали та вмирили від голоду. Серце господарника, вихідця із Західної України, який ще з дитинства звик турбуватися про «братів менших», не витримало. Він ходив від хати до хати, благаючи місцевих взяти до обійстя овець, свиней, корів.

Більшість людей дивилася на нього з недовірою. Інші ж пояснювали, що не можуть взяти,

адже повернуться «ополченці» та запитують, як так сталося, що нажився за часів «хунти». І тільки меншість – із «незаасфальтованою» совістю – пішли українському офіцеру назустріч, запевнивши, що тварини будуть доглянуті. Чи надовго? Невідомо. Бо за два останні

тижні кількість обстрілів Кримського різко зросла. Місцеві жителі знову почали залишати рідні домівки, кидати господарство, аби хоч самим якимось урятуватись.

– Ми ж стоятимемо до кінця, – обіцяє Тарас «Бульба». – Це наша країна, і ми не дамо її сплюндрувати нікому.

Офіцер раптом завмер. На його широку натруджену долоню несподівано опустилося сонечко. І куди поділася та суворість чоловічого обличчя? Він посміхався, неначе дитина. Обережно, щоб не злякати комахину, Тарас підняв пальці вгору і маленьке диво, як живий мухоморчик, тут же почимчикувало до верху долоні. На мить завмерши, воно розправило крильця та злетіло вгору. Дивлячись услід сонечку, «Бульба» широко посміхнувся у свої пишні козацькі вуса: «Лети собі на здоров'я і людям на радість!»

Руслан ТКАЧУК.

Фото автора

У ТАНДЕМІ З ГРУЗИНСЬКИМИ ПРОФІ

Упродовж тридцяти днів на полігоні 79-ї окремої аеромобільної бригади, що на Миколаївщині, було по-справжньому спекотно. І не лише через те, що надворі панує літо. Довкола гуде бойова техніка, лунають автоматні та кулеметні черги, гримлять вибухи. Окремими нотами у цій симфонії бойового навчання є одиночні постріли зі снайперської гвинтівки. Це кілька десятків десантників опановують снайпінг – сучасне військове мистецтво снайпера

Зі снайперів – у марксмени

Ідея наповнити новим змістом процес вишколу снайперів Збройних Сил України виникла в Павла Кашука, активіста волонтерської групи «Combat.ua». Оскільки ж підготовка таких фахівців – завдання вкрай витратне, довкола неї об'єдналися ще кілька організацій, серед яких «Народний тил» і «Повернися живим».

Револьюційну, без перебільшення, ініціативу підтримали у Генеральному штабі ЗС України. Тим паче, що минулоріч волонтери вже опікувалися підготовкою снайперів у двох частинах спеціального призначення. Тоді до процесу навчання були залучені мисливці та спортсмени. Згодом зрозуміли, що військовий снайпер – це особлива кате-

горія фахівців, тож їх мають готувати інструктори із сучасними знаннями військово-снайперської справи та досвідом участі в бойових діях. Через це волонтерська група «Combat.ua» звернулася до колег із Грузії.

– Події на Сході України довели, що високомобільні десантні війська – це основа наших Збройних Сил, – пояснює Павло Кашук. – А особливості ведення бойових дій продемонстрували неабияку затребуваність у високоточній зброї, коли для боротьби з противником немає можливості використовувати, приміром, артилерію. В умовах нинішньої гібридної війни снайпери дійсно можуть стати основою Збройних Сил загалом і Сил спеціальних операцій зокрема.

Отже, проект щодо їхньої підготовки для високомобільних

десантних військ вирішили започаткувати на базі 79-ї окремої аеромобільної бригади. На основі попередніх напрацювань і практики розробили навчальний курс, який представили Генеральному штабу ЗС України. Як з'ясувалося, справу розпочали дуже доречно, адже керівництво військового відомства також добре розуміло, що самостійно розпочати масове навчання буде досить нелегко. Волонтери ж, тим часом, за свою роботу нічого не вимагали, окрім можливості користуватися полігонною матеріальною базою.

Більш детальних обрисів експеримент почав набувати тоді, коли представники робочої групи, відповідальні за складання програми підготовки, вивчили теоретичну базу, якою нині користуються в українському війську.

Грузинські інструктори зі снайпінгу, які відгукнулися на прохання наших волонтерів долучитися до навчання українських снайперів

З'ясувалося, що вона, починаючи від статутів і закінчуючи окремими керівними документами чи інструкціями, побудована на основі радянських документів мало не 50-річної давнини. Поняття «снайпер», як і «снайперська гвинтівка», в них значно відрізняється від нинішніх реалій.

В арміях провідних країн світу, приміром, цю військову спеціальність уже давно називають марксмен, тобто піхотний снайпер (англ.

Designated marksman). Але річ, звісно, не в назві. Основна відмінність полягає в тому, що марксмен є, як правило, органічною частиною свого підрозділу, а звичайний снайпер часто працює один. Завданням марксменів є ведення вогню на відстанях, що перевищують досяжність зброї решти бійців підрозділу. Фактично це фахівці з точної стрільби на малих і середніх дистанціях.

– До початку навчання ми провели серед військовослужбовців 79-ї окремої аеромобільної бригади попередній відбір, – розповідає Павло Кащук. – Головна вимога полягала в тому, аби до навчального взводу потрапили не стільки ті, хто обіймав цю посаду за штатом, скільки

стрільці, і гранатометники, і навіть медики.

Уже під час занять з'ясувалося, що новачки можуть досягти значно кращих успіхів, ніж ті, хто обіймає посаду давно.

представники інших спеціальностей, які бажають опанувати саме снайперську справу.

Претенденти склали залік з фізичної підготовки. Наступними іспитами стали перевірка IQ та тести на пам'ять. Завершувала контроль психологічна співбесіда. За результатами іспитів до навчального взводу потрапили і військовослужбовці, які раніше жодного разу не тримали в руках снайперську гвинтівку. Це і

Грузинська школа для українців

Загалом школа підготовки марксменів не є нововведенням. Її основу становить досвід армій провідних країн Європи й світу. Нею досконало володіють і грузинські інструктори зі снайпінгу, які відгукнулися на прохання наших волонтерів долучитися до

навчання українських снайперів. Але чому саме вони?

Спочатку волонтери розглядали декілька варіантів. Насамперед шукали фахівців, які б володіли або українською, або російською мовами. Не відкидали, зокрема, можливої допомоги американських інструкторів. Але, будемо відверті, їхня снайперська школа набагато розвинутіша, ніж у збройних силах решти країн світу і за озброєнням та обладнанням, і за навченістю персоналу. А ось армія Грузії лише нещодавно торувала той же шлях, який нині долають Збройні Сили України.

Свого часу грузинські інструктори, як і наші, також вивчали та знали лише снайперську гвинтівку Драгунова. До опанування сучасним озброєнням вони дійшли згодом. Ще одним фактором на користь грузинської допомоги є те, що чимало тамтешніх військових спеціалістів мають досвід ведення бойових дій та участі в різних військових місіях за кордоном. До того ж напередодні грузинських інструкторів навчали саме американські. Тож жодних сумнівів щодо їхнього фахового рівня не виникло.

Очолив навчання Іраклій Курасбедіані – підполковник запасу збройних сил Грузії. Свою військову службу він розпочинав рядовим солдатом, а закінчив начальником військової розвідки грузинської армії. Заняття тривали від ранку до пізньої ночі. Десантники вчилися не просто влучно стріляти, а й тактично грамотно діяти на полі бою. Особливу увагу приділяли командирам, у підпорядкуванні яких перебувають новоспечені профі.

– Ми намагалися донести до курсантів, що снайпер – це не лише влучний стрілець, – пояснює Іраклій Курасбедіані. – На полі бою він повинен збирати та передавати командуванню

інформацію про позиції й пересування противника, корегувати вогонь свого підрозділу, артилерії, авіації тощо. Отже, цей боєць має вміти влучно стріляти у стані стресу та при великих фізичних навантаженнях, добре маскуватися, безшумно пересуватися і, що вкрай важливо, правильно обирати мішень для ураження. Це має бути ключова особа в підрозділі: снайпер, зв'язківець, командир тощо.

«Тюнінг» для СГД

У межах курсу місячної підготовки фахівців бригади екіпірували основними матеріально-технічними засобами: рюкзаками, захисними окулярами, засобами зв'язку, портативними метеостанціями. На заняттях використовували звичну для українських воїнів снайперську гвинтівку Драгунова, яка, до речі, набагато старша за своїх власників.

Проблемні стволи в них заздалегідь замінили. Подовжили приклад приблизно на 5 см. Приладнали сошники й укороче-

ні полегшені глушники 3-го покоління. Відтак, коли снайпер знаходиться на відстані 400 метрів від противника, визначити звідки ведеться вогонь, стало неможливо.

Для зниження вібрацій та віддачі встановили втулки-демпфери, а для більш точного ведення вогню – приціли, кратність яких перевищує 2 рази, якими зазвичай комплектується СГД. Крім того, вони мають вищу світлосилу та підсвічування сітки. Додали чимало й інших дрібних удосконалень, які в сумі значно покращили снайперську гвинтівку Драгунова.

Чого досягли? Істотно поліпшено ергономіку гвинтівки, можливість стріляти із сошників, зниження звуку від пострілу та гасіння спалаху, понижено віддачу і поліпшено щільність влучання, збільшену дистанцію ідентифікації цілі й ефективну роботу на відстані до 800 метрів.

– Фактично ми не тільки навчили десантників секретів влучної стрільби зі снайперської гвинтів-

ки, а й удосконалили їхню зброю, – резюмує Павло Кашук. – Крім того, вони мали змогу спробувати й нові, більш сучасні зразки, які виготовляються в Україні. Вони мають покращені у порівнянні з СГД бойові якості. Після закінчення курсу для кращих снайперів 79-ї омбр закупимо кілька десятків таких гвинтівків.

У майбутньому волонтери планують продовжити співпрацю з військовим відомством, допомагаючи готувати снайперів. Як повідомив керівник фонду «Допомога військовим» Віталій Дейнега, уже зараз на їхніх складах є всі необхідні для цього матеріальні засоби: оптичні прилади, сучасні засоби зв'язку, метеостанції, які в режимі онлайн можуть видавати на планшет або інший мобільний ПК швидкість вітру, тиск, вологість і температуру повітря тощо. Є чимало й інших дороговартісних новинок, які використовують в арміях провідних країн світу. Тож було б бажання.

Сергій БАСАРАБ

Ще рік тому він вважав себе проросійським активістом. Навесні 2014-го навіть брав участь у мітингу на підтримку російськомовного населення, організованого в Донецьку. Але коли розібрався у подіях і зрозумів справжні наміри сепаратистів, захист рідної землі став для нього справою честі. Сьогодні Микола Воронін, а саме про нього йдеться, – учасник антитерористичної операції, захисник донецького аеропорту та снайпер Миколаївської аеромобільної бригади.

ЗА ДОНБАС!

Він – професійний педагог. 2004 року закінчив Києво-Могилянську академію, отримав три дипломи: спеціаліста з фізики, комп'ютерних технологій і магістра екології. Для Горлівського професійного училища транспорту, де працював до недавнього часу, Микола Олегович був неабиякою знахідкою. Адже викладав одразу три дисципліни – математику, фізику й інформатику. Сьогодні такими цінними кадрами навряд чи зможуть похвалитися навіть деякі відомі виші України.

Я тоді ще не знав, що серед тих, хто обстрілював термінали, був і сумнозвісний російський «Рембо». Але коли новина дійшла до нас, то твердо вирішив записатися в снайпери

– Усе своє життя я засуджував війни в будь-яких їхніх формах, – пояснює Микола. – А особливо – якщо вони виступають інструментом зовнішньої політики. Ми з дружиною дотримуємося теорії екопоселень. Тривалий час запроваджували цю ідею в життя. Навіть декілька місяців прожили в землянці під Горлівкою, відсторонившись від мирських проблем. Тоді я навіть гадки не мав, що війна прийде на нашу землю. Що можуть ділити між собою люди на планеті, де місця вистачає всім?

Втім, попри таку життєву позицію, Микола Воронін, як і більшість свідомих громадян України, не міг бути байдужим до проявів корупції, чиновницького свавілля та ігнорування думки народу при вирішенні важливих державних справ. Тому 2004 року брав активну участь у Помаранчевій революції на Майдані. Тоді він навіть уявити собі не міг, що за десять років, у квітні 2014-го, вирушить у Донецьк, аби цілком свідомо «захистити» тамтешнє російськомовне населення. Але від кого? Організатори мітингів

і пропагандисти різного штибу закликали тоді народ піднятися нібито проти «бандерівців» та «фашистів». Ця тема безперестанку мусувалася російськими та регіональними телеканалами, неабияк отруюючи свідомість населення Донбасу.

– У мене в руках тоді була палиця, на голові – балаклава, – згадує Микола. – Кілька годин у лавах протестувальників мені вистачило, аби переконатися, що люди, які активно агітують за «Новоросію» та відокремлення Донбасу від України, – звичайні бандити. Прикриваючись нібито добрими намірами, так звані «визволителі» насправді проповідували насильство та грабіж. Саме тоді я відчув, як у повітрі запахло війною.

Та справжнє переосмислення цінностей і подій у Миколи настало тоді, коли за декілька днів він відвідав мітинг «За єдину Україну». У той час, коли поруч біснувалися проросійські молодчики, тисячі беззбройних людей на сусідній площі молилися за свою державу під синьо-

жовтими прапорами. Саме тоді він остаточно вирішив: захищатиме свою Батьківщину до перемоги.

Тим часом збройний конфлікт на Сході України набрав обертів. Терористи взяли під контроль Слов'янськ і Горлівку, захоплюва-

ли державні установи. Озброєні люди безперешкодно вешталися містом, відбираючи в мирних мешканців майно. Дехто з Миколиних учнів, піддавшись впливу російських агітаторів, покинув навчання та пішов чергувати на блокпости сепаратистів.

– Це були зовсім юні шістнадцятирічні хлопці, – розповідає вчитель. – Тих, хто не погоджувався співпрацювати з бандитами, затримували й кидали до в'язниці на «перевиховання». Після таких випадків я твердо вирішив порушити свої життєві принципи та взяти до рук зброю. Через мережу Інтернет знайшов однодумців. Вони дали мені координати представників однієї з патріотичних організацій. Деякий час я збирав і передавав інформацію про позиції сепаратистів та їхнє переміщення.

Працювати в таких умовах ставало дедалі небезпечніше. Тим більше, що сепаратисти здогадалися про витік інформації й розпочали активні пошуки «жучка». Дізнавшись, що його ось-ось виявлять, Микола негайно виїхав на підконтрольну Україні територію. Там записався добровольцем у батальйон «Донбас», який

тільки-но формувався. Згодом у складі штурмової групи «Купол» брав участь у боях під Іловайськом.

На той час в Україні саме тривала друга хвиля мобілізації. Телефоном чоловік дізнався від дружини про повістку з військкомату, тож вирішив узаконити свій статус військовослужбовця. Призвавшись до лав Збройних Сил України, отримав призначення у 79-ту окрему аеромобільну бригаду.

– Особовий склад частини уже тоді брав активну участь у бойових діях на Сході країни, – продовжує Микола Воронін. – Зокрема, в обороні донецького аеропорту. З ініціативи Юрія Бірюкова в аеромобілістів саме формувалася 3-й батальйон «Фенікс», який проходив бойове злагодження на місцевому полігоні. У ньому я й розпочав підготовку.

Але залишитися в цьому підрозділі Вороніну не судилося. Річ у тому, що на заміну бійцям, які захищали донецький аеропорт, невдовзі мав вирушити 2-й батальйон десантників. Сюди командування набирало військовослужбовців з досвідом участі в бойових діях. Микола не від-

мовився від пропозиції змінити підрозділ і згодом вже виконував завдання в новому терміналі відомого летовища.

– Я був в аеропорту саме в той час, коли російський актор Михайло Пореченков розважався у своєрідний спосіб, – ділиться спогадами боєць. – Він вів вогонь по наших позиціях, хизуючись перед російськими телеоператорами. Ми якраз з побратимами знаходились на третьому поверсі. Того дня десантники зазнали значних втрат, були поранені. Я тоді ще не знав, що серед тих, хто обстрілював термінали, був і сумнозвісний російський «Рембо». Але коли новина дійшла до нас, то твердо вирішив записатися у снайпери.

Мужність цієї людини можна лише поважати. По-перше, Микола не побоявся змінити свої переконання, хоча і змушений був перевезти сім'ю у безпечне місце. По-друге, чоловік, який ще вчора навчав своїх учнів справедливості, сьогодні без жодних вагань взяв до рук зброю, аби відстояти цю правду заради тих же дітей, майбутнього України.

Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

Кілька годин у лавах протестувальників йому вистачило, аби переконатися, що люди, які активно агітують за «Новоросію» та відокремлення Донбасу від України, – звичайні бандити

БАТЬКО І СИН

Разом з бійцями після чергової ротації з донецького аеропорту він прямував до безпечного місця на відпочинок. Виснажений, як і всі, мріяв лише про сон. Аж раптом на радіохвилі аеромобілістів почув: «Група «Тротила» потрапила під мінометний обстріл. Є втрати: двоє «двохсотих» та один «трьохсотий». Не пам'ятаючи себе, 25-річний Дмитро стрімголов помчав у район обстрілу. Гнав щосили, шалено, на межі людських можливостей. У голові – тільки одна думка: «Ні! Не може бути! Тільки не це!» Не відставали від нього і побратими. Хлопці добре знали: «Тротил» – це батько Дмитра

...Зустрілися батько та син не за сімейним столом. І не в радісну для родини годину. Не в найкращу – і для Батьківщини. Вони зустрілися на палаючій вогнем донецькій землі з автоматами в руках у підвалі зруйнованого будинку. Старший – підполковник Валерій Боіштян – на той час виконував обов'язки командира саперної роти 79-ї окремої аеромобільної бригади (звідти і позивний – «Тротил»), молодший – Дмитро Боіштян – тимчасово командував аеромобільною ротою 2-го батальйону тієї ж частини. Батько та син... Пліч-о-пліч вони встали на захист рідної землі.

Першим на передову пішов батько. Зі своїми підлеглими десантниками підполковник Валерій Боіштян прикривав важливі об'єкти в Херсонській і Запорізькій областях. А з початком активної фази бойових дій на Сході України у червні 2014-го йому довелося захищати південні кордони Донецької, а згодом і

Луганської областей. Після боїв під Іловайськом бійці мали не тривалий відпочинок, після якого підрозділ отримав завдання висунутися до донецького аеропорту.

Не всидів удома і Дмитро. Він записався добровольцем у батальйон «Фенікс». Щодо його фаховості питань не виникало – до цього хлопець працював у силових структурах. Тож Дмитра призначили на посаду командира взводу. Коли ж він дізнався, що в зону проведення антитерористичної операції вирушає 2-й батальйон, негайно написав рапорт з проханням про переведення. Так став захисником донецького аеропорту.

Події на Сході України розвивалися швидко, а іноді й непередбачувано. Одного дня підполковник Валерій Боіштян виконував особливу місію. Двома вантажівками «Урал» підвозив до селища Водяне боєприпаси, які згодом мали потрапити до

захисників ДАП. За декілька кілометрів від населеного пункту офіцер знайшов безпечне місце, тож наказав водіям замаскувати машини. Через лічені хвилини сепаратисти розпочали масований обстріл району. Підполковник з водіями кинулись в укриття. Бойовики, не шкодуючи мін, протягом двох

Ця війна в житті підполковника – друга. В Афганістані Боіштян супроводжував колони. За півтора року перебування там за кермом свого БТРа проїхав близько 150 тисяч кілометрів

годин гатили по позиціях десантників. Коли вибухи нарешті вщухли, офіцер прийняв рішення оглянути машини, аби впевнитися, що вони неушкоджені. Хвилюватися було за що: одне влучення в кузов – і міг здетонувати увесь боекомплект.

– Переконавшись, що місце надійне, ми пішли в укриття. Аж раптом – знову вибухи. Один, другий, третій.., – згадує Валерій Боіштян.

Як виявилось, сепаратисти, змінивши позицію, розпочали новий обстріл 152-міліметровими снарядами. Підполковник з бійцями кинулись до найближчого укриття. Коли ж до нього залишилось декілька метрів, пролунав потужний вибух. Десантників відкинуло в сторону та присипало землею.

Саме в цей час син Валерія – Дмитро – повертався з донецького аеропорту. Аж раптом на радіохвилі аеромобілістів почув: «Група «Тротила» потрапила під мінометний обстріл. Є втрати: двоє «двохсотих» та один «трехсотий». Почувши в ефірі позивний батька «Тротил», він стрімголов помчав до місця події.

Перше, що він побачив, прибувши у район обстрілу, – батькові надавали першу медичну допомогу. На машині «швидкої» Дмитро вивіз його в безпечне

місце та передав волонтерам. А сам повернувся до своїх товаришів.

– Коли мене відкопали, я був непритомним, – розповідає Валерій Боіштян. – У мене ледь-ледь промацувався пульс. Та найгіршим було те, що хлопці, які бігли поряд зі мною, отримали поранення, несумісні із життям.

Ця війна в житті підполковника – друга. В Афганістані Боіштян супроводжував колони. За півтора року перебування на тій обпаленій сонцем землі за кермом свого БТРа проїхав близько 150

Валерій Боіштян як і всі його побратими, мріє про якнайшвидше закінчення війни, аби разом з рідними зібратися за великим сімейним столом і підняти тост за сина, який врятував йому життя, а разом із тим – і за найкращих синів українського народу, які сьогодні на Сході України рятують долю цілої нації

тисяч кілометрів. Два рази натрапляв на міни. Двічі отримував контузії. За виявлені мужність і героїзм нагороджений орденом Червоної Зірки. Разом з тим він вважає, що та війна значно відрізняється від нинішньої, що триває на Сході України. Душмани не мали танків і артилерійських установок – лише гранатомети та 82-міліметрові міномети.

– Тут вихід один – закопуватись якомога глибше, – говорить офіцер. – Тоді всі намагання сепаратистів дістати нас будуть марними. Звісно, спочатку важко, особливо психологічно. Але із часом звикаєш. Найстрашніше на цій війні те, що поруч гинуть або стають каліками молоді хлопці. Більшість із них годяться мені в сини, тому все, що від мене залежить, я роблю з максимальною віддачею.

Валерій Боіштян добре розуміє цінність людського життя. Він, як і всі його побратими, мріє про якнайшвидше закінчення війни, аби разом з рідними зібратися за великим сімейним столом і підняти тост за сина, який врятував йому життя, а разом із тим – і за найкращих синів українського народу, які сьогодні на Сході України рятують долю цілої нації.

Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

Дає «Дід» лиха закаблукам

Хлопці бігли вже третій кілометр. Знесилені, вони роздували свої ніздрі гучним сопінням і стрясали землю важким тупотінням. Навколо них високо піднімалася курява, а із трави вис-трибували стревожені комахи. Піт проступав крізь одяг бігунів, сигналізуючи про серйозне фізичне навантаження. Та головне – це їхні очі. Вони випромінювали одне на всіх бажання та дивилися в одному напрямку: на того зухвальця, який давно біг попереду них і досить легко утримував першість. Нарешті хтось із балансує між «життям і смертю» групи не витримав і неса-мовито закричав уже явному переможцю у спи-ну: «Діду! Ну хіба можна так з молоді знущати-ся?! Ми так навіть за дівчатами не бігаємо! Не сором нас, старий!» А той лише рвонув що-сили на останніх 100 метрах.

Заливчастий регіт пролунав на самому фініші. «Ось вам, онучатки, і дідусь! Ось вам і наш Іван Маслиган!» – сміялися над побратимами бійці-вболівальники.

Механік-водій БТР-70 одного з підрозділів 79-ї окремої аеро-мобільної бригади солдат Іван Маслиган за позивним «Дід» є найстаршим серед рядового складу учасників АТО на півден-ному напрямку зони бойових дій. Йому – 62-й рік.

Та, як він сам говорить, не треба дивитися в паспорт! Бо-єць дуже добре себе почуває і постійно підтримує свій фізич-ний і морально-психологічний стан. Щоранку пробігає по 4-5 кілометрів, підтягується на по-перечині не менше 10 разів, від-жимається від підлоги по 30 разів. Взимку купається у ставку. Щосуботи незалежно від погоди на велосипеді проїжджає по 100-150 кілометрів. У неділю традиційно грає у футбол чи во-лейбол із молодими хлопцями.

Усе життя Іван прожив на Хар-ківщині у селищі Кочеток Чугуїв-ського району. Працював буді-вельником, водієм, автослюса-рем, був приватним підприє-мцем. Декілька разів терито-ріальна громада обирала його селищним головою. Останнім же часом він із дружиною Валенти-ною Миколаївною виховували чо-тирьох онуків та одного правнука. Та все змінилося у пенсійному житті Івана Михайловича, коли торік Донбас запалав війною.

– 18 березня 2014-го я в пер-ший раз прийшов до Чугуївсько-го райвійськкомату як призов-ник-доброволець. Тамтешні офі-цери подякували мені за патріо-тичний порив, але через поважний вік «шанобливо» від-мовили у мобілізації. Та я не здався і щотижня писав рапорти з проханням неодмінно призва-ти мене. Навіть зі скаргою до

Харківського обласного військового командування їздив. Як же я зрадив, коли у серпні мене таки направили до Миколаєва, де тоді формувалася аеромобільно-десантний підрозділ, – ділиться своєю історією захисник Маріуполя.

За півроку військової служби у складі підрозділу воїнів-десантників Іван Михайлович виконував бойові завдання біля розмежувальної лінії з Кримом. Потім його перевели на Донеччину, де він захищав Маріуполь, Широкине, Гранітне та Бердянське.

Останні декілька тижнів мужній чоловік стежить за тим, аби ворог не висадив десант на морському узбережжі неподалік великого промислового міста. Хоча зараз об БТР-70 українського військово-службовця буквально розбиваються солоні хвилі, свою службу курортною він назвати не може.

– По декілька разів на день у нас лунають сирени тривоги. Моя бронемашина завжди повинна бути на ходу. Адже в будь-яку мить ми мусимо прибути у визначений район і прийняти бій. Пісок же, що приноситься вітром з моря, а також висока вологість завдають значної шкоди двигуну та механічним агрега-

там. Тому я постійно перевіряю боєготовність БТРа, який мені дозволили охрестити на честь свого діда – ветерана Великої Вітчизняної війни «Захаром», – розповідає воїн-десантник.

Варто сказати, що завжди позитивний настрій і виваженість у діях учасника АТО з позивним «Дід» поширюються на всіх членів військового колективу. А досвід роботи на посаді кочетківського селищного голови дозволяє давати слушні поради командирам підрозділу.

– Нашого «Діда» не можна назвати літнім чоловіком. Під час марш-кидка чи на заняттях з по-

вітрянодесантної підготовки він може дати фору багатьом 20-25 річним хлопцям. Та головне, що він є живою енциклопедією мудрості підрозділу: на всі складні запитання в нього завжди знайдеться відповідь і варіанти розв'язання проблеми, – посміхається командир аеромобільного підрозділу капітан Андрій Хоружий.

Воїн-десантник солдат Іван Маслиган, як і всі його бойові товариші, прагне скорішого миру і процвітання держави. Поки ж усякі бандити топчуть українську землю, то і йому спокою не буде.

Дмитро ГОРБУНОВ

ВИНАХОДИ ЗАРАДИ ПЕРЕМОГИ

Історія всіх війн, які вело людство в різні періоди свого існування, тісно пов'язана з розвитком науки й техніки та застосуванням складних виробів, призначених для полегшення боротьби з ворогом або особистого захисту бійця. Переважна їхня більшість створювалися в наукових лабораторіях і на дослідних полігонах, а деякі – безпосередньо на полі бою. Не стала винятком і війна, що нині триває на Сході України: наші науковці разом із бійцями та волонтерами намагаються об'єднати зусилля заради спільної перемоги.

Вправні руки сильних духом

Від початку антитерористичної операції на Донбасі в наших захисників з'явилося чимало цікавих пристроїв і проектів. Частина з них цілком можна віднести до розряду досить функціональних, а деякі, можливо, навіть випереджають час. Але річ, зрештою, не в цьому. А в тому, що за браком часу та необхідних умов наші захисники відшукують нові способи і засоби боротьби із терористами, вдосконалюють наявні зразки озброєння, полегшують їхній ремонт, зберігання й експлуатацію.

Так, військовослужбовець одного з підрозділів АТО власноруч модернізував 14,5-мм кулеметну установку. Разом із побратимами він встановив паралельно у спарці два великокаліберні ДШК. Усі роботи велися в польових умовах. В іншому підрозділі кулемет встановили на старий армійський ГАЗ-69, модернізувавши його кузов.

Неабияку увагу бійці приділяють захисту бронетехніки. Ми ще добре пам'ятаємо, як на всі броньовані машини встановлювали протикумулятивні решітки різної конструкції, інші захисні пристрої. Згодом ноу-хау з передової набуло промислового масштабу, його взяли на озброєння вітчизняні виробники.

Розширився спектр застосування інженерних боеприпасів,

насамперед керованих мін МОН-90, МОН-100, МОН-200. Зазвичай вони застосовуються для ураження піхоти. Під час бойових дій на Донбасі українські військовослужбовці прилаштувалися знищувати ними безпілотні літальні апарати противника на малих висотах.

Чималий внесок у наближення перемоги над терористами

зробили і фахівці ніжинської бази артилерійського озброєння. На 14,5-мм протитанкові рушниці, призначені для ураження броньованої техніки, вони встановили оптичні приціли. Тож тепер ця зброя стала більш точною, адже може вражати ціль на відстані понад 1 500 метрів.

Наведені приклади свідчать про те, що війна дає певний поштовх науково-технічному прогресу. Але для більш масштабного застосування польових напрацювань потрібні не лише умілі руки, а й світлі голови.

— За великим рахунком, створити можна будь-яке перспективне рішення, — говорить Володимир Комаров, начальник науково-дослідного відділу патентно-ліцензійної, винахідницької та раціоналізаторської діяльності Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних

Сил України. – Але воно має перевірятися в бойовій обстановці, причому не лише бійцями, які використовують те чи інше ноу-хау, а й науковцями та виробниками, які запускать нововведення у промислове виробництво.

Саме за таким принципом велися роботи з переобладнання вантажних автомобілів зі знищеними кунгами чи кузовами. Аби вдихнути в них нове життя, на рамах машин встановлювали 120-мм артилерійські системи або кулеметні установки на поворотній платформі. Це дозволяло використовувати автомобіль уже за іншим призначенням.

Наведене рішення – лише один з прикладів. А оскільки завдяки зусиллям волонтерів на східному фронті з'явилося чимало техніки цивільного призначення, її цілком доречно перелаштувати і для бойових потреб. Трохи помудрувати-подумати, докласти руки і техніка готова для бойового застосування. Приміром, на мотоцикл чи легковий автомобіль можна встановити 56- чи 82-мм міномети таким чином, аби при переведенні їх з транспортного в бойовий стан спеціальне додат-

кове обладнання забезпечувало б упирання плити безпосередньо на ґрунт. Застосування такої конструкції значно підвищило б маневреність мінометної батареї, що вкрай важливо за нинішніх умов ведення бойових дій.

Тандем науковців і промисловців

Чимало спроб, спрямованих на підвищення ефективності озброєння та військової техніки в зоні АТО, зробили і вітчизняні підприємства оборонно-промислового комплексу. Це передусім непро-

мислові розробки, які використовувалися як раціоналізаторські пропозиції для перевірки в бойових умовах.

Так, фахівці «Державного підприємства «Шепетівський ремонтний завод» за методичного супроводу представників Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки ЗС України обладнали вантажні автомобілі «Урал»-4320 додатковим броньованим захистом і вогневими засобами (два кулемети ДШКМ та один ПКМ). Після модернізації склали акт і розробили комплект креслень, а саму техніку передали до 95-ї окремої аеромобільної бригади. Військовослужбовці активно використовували її, зокрема і при звільненні Слов'янська Донецької області.

Бійці, які пересувалися на модернізованих «Уралах», говорили про позитивний морально-психологічний ефект, який додавав їм упевненості при виконанні завдань. Отже, цілком очевидно, що потреба в таких автомобілях є.

Ще одну новинку для армії запропонувало ТОВ «ВІНЕКСПО» з Вінниці. Фахівці цього підприємства дообладнали кузов вантажного автомобіля «Урал»-4320 таким чином, аби машина могла перевозити відразу два боєкомплекти снарядів до реактивних артилерійських систем залпового

вогню БМ21 «Град». Оновлену техніку перевірили на придатність військовослужбовці бригадної артилерійської групи 72-ї окремої механізованої бригади.

Її командир підполковник Олег Блануца позитивно відгукнувся про результати експлуатації автомобілів. Адже транспортування двох боєкомплектів до реактивних систем залпового вогню дозволило значно скоротити час на перезарядження. Нині, до речі, тривають дослідно-конструкторські роботи щодо створення транспортно-заряджаючої машини на базі вітчизняного автомобіля КраЗ. Про-

«Хижак». Харківський завод засобів індивідуального захисту, який виготовляє цей виріб, уже направив кілька зразків своєї продукції армії для апробації в бойових умовах. У разі отримання схвальних відгуків підприємство готове налагодити серійне виробництво.

– Ми маємо багато цікавих технічних рішень, чимало з яких знаходять своє практичне застосування під час проведення антитерористичної операції, – роз-

лізовані у Збройних Силах України буквально з «коліс», знаходять підґрунтя до застосування. Крім того, з початком мобілізації до війська прийшло чимало висококласних програмістів, зв'язківців, механіків та інших фахівців, яких ми залучаємо до роботи в науково-дослідних установах. Разом з військовими науковцями та винахідниками вони реалізують відповідні проекти.

Одним з таких є проект, який дозволить визначити координати групи техніки, що рухається, або координати розміщення та вид вогневих засобів противника за допомогою сейсмічних вимірювань. Крім цього, ось уже протягом трьох місяців за участю винахідників у ЗС України впроваджується проект зі створення новітньої системи «Мережа поля бою». Кожен користувач за її допомогою знатиме своє та решти бійців підрозділу місцезнаходження. Мережею можна буде також передавати інформацію засобам ураження, зокрема артилерії. Незабаром систему протестують і проведуть польові випробування.

Як бачимо, антитерористична операція на Сході нашої держави дала поштовх не лише польовому вишколу наших бійців і командирів, а й розвитку воєнної науки та техніки. І якщо держава забезпечить належне фінансування всіх запланованих проектів, то з часом ми матимемо армію, про яку мріяли понад два десятиліття.

Сергій БАСАРАБ

ект передбачає, що вона також доставлятиме на позицію два комплекти боєприпасів.

Вінницькі виробничники допомогли білоцерківським артилеристам і в маскуванні техніки. Над пакетом для стрільби БМ21 «Град» вони встановили металевий каркас, який забезпечує приховане переміщення реактивних систем залпового вогню. Таку ж конструкцію планується встановити на вітчизняний КраЗ.

Загалом з початком антитерористичної операції вітчизняні науковці та конструктори пропонують чимало сучасних новинок техніки й озброєння, які можуть зацікавити військо. В Україні, окрім іншого, сконструйований і нині проходить випробування спеціальний тактичний кулеметний комплекс

повідіє полковник Володимир Хижняк, начальник воєнно-наукового управління Генерального штабу ЗС України, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник. – Чимало винаходів мають неабиякий шанс бути реа-

«ШИРОКИЙ ЛАН» КРИЛАТОЇ ПІХОТИ

У складних та суперечливих ситуаціях діяли воїни-десантники під час навчань, які нещодавно відбулися на полігоні «Широкий Лан»

Адже призначення цих військових частин вимагає готовності діяти в будь-яких екстремальних ситуаціях. А такі завдання під силу лише еліті нашого війська.

Близько 4 тисяч воїнів, понад 450 одиниць бронетанкової та автомобільної техніки, серед якої славнозвісні БТР-4Е, танки та самохідні артилерійські установки, різноманітні інженерні машини, американські броньовані «Хаммери» тощо вкотре тренувалися на миколаївській землі.

За легендою навчань, аеромобільна бригада вирушила в нічний рейд, аби зачистити територію, захоплену противником.

Напередодні «крилаті піхотинці» за складних метеорологічних умов, зокрема в темну пору доби, подолали на штатній

плавучій техніці та за допомогою переправно-десантних засобів близько 500 метрів річки Південний Буг. Дії воїнів-десантників підтримувала артилерія, армійська авіація Сухопутних військ та штурмова авіація Повітряних Сил ЗС України.

Штурмові групи піхоти, оминаючи природні, інженерні перешкоди противника, а також його міні поля, знищували ворога. Загалом угруповання пододало близько трьох сотень кілометрів. А на світанку до роботи взявся десант.

– Антитерористична операція на Сході нашої держави довела необхідність швидкого переки-

дання в райони, де тривають бої, особового складу, вантажів та військової техніки, – говорить заступник командувача високomobilних десантних військ з парашутно-десантної підготовки – начальник повітрянодесантної служби полковник Юрій Галушкін. – Тому одним із важливих елементів навчань було десантування БМД, артилерійського та іншого озброєння з літаків ІЛ-76 на безплатформених парашутних системах ПБС-95 «Шельф». Стрибки з парашутом з висоти 500-600 метрів виконував і особовий склад. Аби військово-службовці тренувалися в умовах, максимально наближених до бойових, вправа виконувалася вночі та за складної метеорологічної ситуації.

Під час десантування та приземлення техніки всі системи спрацювали штатно, тож бойові машини приземлилися в точно в заданому районі. Тим часом рота морської піхоти Військово-Морських Сил ЗС України, попередньо зосередившись на вигідній ділянці місцевості, форсувала водну перешкоду.

На протилежному березі морпихи зайняли оборону та очікували на підхід основних сил.

– Основна увага під час маневрів приділялася високodinamічним діям на глибину декількох десятків кілометрів та на широкому фронті, – прокоментував дії підрозділів керівник навчання – командувач високomobilних десантних військ ЗС України полковник Михайло Забродський. – Прикметно, що серед особового складу є військовослужбовці, які поповнили лави Українського війська, зокрема ВДВ, у ході четвертої хвили мобілізації.

Ще півтора року тому про навчання такого масштабу українські військовослужбовці могли лише мріяти. Тепер великі маневри стають хорошою традицією, адже впевнено протистояти ворогу, який зазіхнув на територіальну цілісність України, може лише добре підготовлена та озброєна армія. Саме таким – боєздатним та вишкolenим – поступово стає наше військо.

Руслан ЛІННИК.

Фото автора

ДЕ БІЛЬШЕ ЛЮБЛЯТЬ СВОЇХ ВОЇНІВ: В УКРАЇНІ ЧИ РОСІЇ?

«Чи багато дитячих малюнків висить у російській армії: у казармах, танках, БТРах? Їх взагалі немає. А в українській – висять! Чи в'яжуть російські громадяни теплі шкарпетки або рукавиці своїм захисникам Вітчизни? Ні. А українці – так. Тож де більше люблять своїх солдатів?» Красномовніше за активістку солдатських матерів Росії Олену Васильєву, яка бореться за припинення путінської агресії в Україні та якій належать ці слова, і не скажеш

«Шалені бджілки»

працюють на перемогу

У двох кімнатках білоцерківської школи № 7 з вересня минулого року з ранку й до пізнього вечора кипить робота. На вході напис: «Вулик шалених бджілок». Саме так називають себе люди, які щодня «залітають» сюди за покликом серця та завзято працюють для рідної армії, а потім поспішають у своїх справах. Вони знають, що їхня робота – це підтримка наших захисників, моральна та матеріальна допомога, а іноді й урятовані життя.

Жінки – Маргарита Мількова, Лідія Кравченко, Тетяна Коломієць, Олена Кваснічко, Людмила Лебедева, Євдокія Мустецова й Ольга Бразицька – майстерно виготовляють маскувальні сітки. Влітку цей камуфляж рукодільниці плели зеленого кольору, восени – жовто-коричневого, взимку – білого, а навесні додавали сіруватих відтінків. До робочого процесу поставилися серйозно: хтось тканину нарізає на смужки, хтось вплітає їх у сітку, яка

має бути невидимою для сучасних приладів бачення, а хтось обробляє краї виробу, щоб ті були важкими, тож вітер не підіймає їх.

У майстринь є свої секрети плетіння, які підвищують експлуатаційні характеристики виробів. Коли готову сіть розтягують на шкільному обійсті, учні як народні контролери перевіряють її, змотують у рулон та обгортають тканиною. Після чого обмотують скотчем і підписують адресу.

Не відстають від молоді і бабусі. Сидячи вдома, вони розпускають старі светри та плетуть для своїх «синочків і онуків», які захищають Батьківщину від «отого кремлівського Ірода»,

Українські волонтери допомагають армії бути незламною, бійцям – боронити ворога, народу – вірити в перемогу. Тож де більше люблять своїх воїнів: в Україні чи Росії? Звичайно, в Україні! У Росії ж, як показали останні події, від них ще й відмовляються!

теплі речі. Така бригада за рік виготовила понад чотириста пар шкарпеток і двісті пар теплих трипалих рукавиць.

Дівчата виконують замовлення «спеців» з передової: плетуть костюми болотного кольору – «кікімори». Згодом колір ниток змінять

УКРАЇНСЬКОМУ ВОЇНУ

*Привіт, солдате! Ти мене не знаєш,
Я просто дівчина, живу собі, як всі.
В моєму місті – тихо, не стріляють,
Але війна торкнулася душі.*

*Чому пишу тобі? Бо серце просить,
Бо я так звикла, у віршах думки.
В моїй країні сльози, біль і розпач,
І так нестримно пишуться листи.*

*Ти зараз там, на Сході, захищаєш
Свою країну на передовій,
Там дуже страшно, постріли лунають,
Та ти ідеш вперед, вперед у бій,*

*Ти борешся за волю України,
За незалежність, за її життя
І за майбутнє кожної людини,
А серед тих людей також і я.*

*Ти тільки повернись, благаю, чуєш,
Ти не лети високо в небеса
Бо тут, на цій землі тебе чекають
Батьки, дружина, діти... вся сім'я,*

*І вся країна молиться за тебе,
Щоб швидше повернувся ти живим,
І я також щодня молюся небу,
Аби в моїй країні настав мир...*

*Я сподіваюсь, ці рядки почуєш,
А може – прочитаєш у листі,
Я дякую тобі, що захищаєш
Мою країну, дякую тобі...*

на жовтий. Симпатичні «бджілочки» знають: зелений степ Сходу швидко вигорає на сонці і вже в липні стане жовтим. Щоб виготовити такий костюм, потрібно нарізати багато шовкових ниток, а потім вплітати їх десятками тисяч в очка зшиті за розміром людини сітки, натягнутої на манекен.

Робота важка, кропітка та потребує неабиякого терпіння. І беруться за неї україночки зі сталевими нервами – такі, як Наталія Муковоз, Олена Капуста, Ольга Орлова, Тетяна Нестерова. Один

такий виріб у магазині коштував би понад тисячу гривень. Тож дівчата вирішили виготовляти костюми власноруч, одно-

За словами координатора волонтерської групи Юрія Москаленка, допомога українським військовим, зокрема бійцям білоцерківської 72-ї бригади, надається з березня минулого року – волонтери доставляли на передову бронешилети, захисні шоломи, взуття, питну воду та продукти харчування

часно влітаючи в них свою любов і надію на перемогу. За квартал майстрині виготовили двадцять таких костюмів-оберігів.

Професійні технологи з виготовлення одягу Наталія Недашківська, Галина Сухарівська, Ірина Снігур та Ірина Ткач розробили моделі та шують для бійців маскувальні халати. Не забувають вони і про труси, панамы та носовички. Новинка сезону – чорночервоні труси для хлопців з «Правого сектору», а сірі з квіточками відправляють для солдатів Збройних Сил. Ну не можуть дівчата без гумору! Так і працюють: коли «рученьки терпнуть, злипаються віченьки», а коли й пісня співається, і сміх лунає.

Дбають «шалені бджілки» і про «мед»: сушать овочі, фрукти та лікарські трави. Під керівництвом педагога Валентини Черненко готують супові та борщові набори, які пакують у плівку за допомогою вакууматора, що подарував їм волонтер з Харкова Олег Декуш. Один такий набір розрахований на 7-9 осіб.

Більше двох тисяч наборів перших страв вже відправлено для наших бійців на Схід України. Так, як і годиться в українській родині: чоловіки нагодовані – жінки задоволені.

Об'єднані любов'ю до України та прагненням допомогти своїм захисникам у гурті зібралися різні за віком жінки: найстаршій – за сімдесят, наймолодшій – тринадцять. Про «шалених бджілок» з Білої Церкви на фронті добре знають. Хлопці телефонують їм і дякують за турботу.

«Ми з вами!»

«Ми з вами!» – говорять волонтери бійцям, які боронять суверенітет і територіальну цілісність України. Волонтерська група з Білої Церкви опікується цілими батальйонами ЗСУ, НГУ та «Правого сектору». За 16 місяців такої співпраці благодійники мають тисячі контактів з бійцями та командирами

72-ї ОМБР, 11-го батальйону територіальної оборони, 95-ї, 25-ї, 80-ї бригад.

– А все починалося в березні минулого року, – розповідає координатор волонтерської групи Юрій Москаленко. – Ми тоді розмістили оголошення на міській сторінці «Facebook» про термінову допомогу бійцям білоцерківської 72-ї бригади, які потребували на передовій простих речей – питної води, взуття, бронешилетів, захисних шоломів...

Мешканці міста та ближніх сіл відгукнулись і почали допомагати хлопцям. Ми здійснили 11 поїздок на Схід безпосередньо в місця дислокації підрозділів бригади. Географія наших поїздок поступово розширювалася разом з пересуванням військ. Потім виникла потреба координувати дії з однодумцями з Харкова, Києва, Хмельницького, Черкас та інших міст. Тож поїздки на передову стали регулярними.

Волонтери добре обізнані з потребами українських воїнів. Попит на взуття та форму не зменшується бути актуальним і сьогодні. Два місяці тому благодійники почали вирішувати питання щодо створення зносостійкої військової форми. Їх почули працівники Черкаського ПШО «Весна» УТОГ. У квітні вони виготовили 156 комплектів «живучої» форми.

Це була експериментальна партія, яку білоцерківські волонтери передали порівну бійцям ЗСУ, НГУ та «Правого сектору» для випробування. Термін служби такої польової форми в найжорсткіших умовах війни розрахований на 9 місяців.

Проте в ході двохмісячної її експлуатації в наших військових з'явилося 12 пропозицій щодо покращення експериментального зразка. Волонтери врахували ці побажання.

Незабаром удосконалений варіант форми, пошитої зі стовідсоткової бавовни зі спеціальними просоченнями та стійкою до сонячного світла фарбою, отримають бійці Білоцерківського зенітно-ракетного полку та 5-ї роти 72-ї ОМБР.

На місцевій взуттєвій фабриці пошили 200 пар дуже зручних берців, у Харкові та Запоріжжі вдалося дешево придбати півтори тисячі ватних штанів. І на цьому плани благодійників не закінчуються.

Сьогодні українськими волонтерами захоплюється цілий світ. Донедавна девіз десантників «Ніхто, крім нас!» нині став головним принципом життя ук-

раїнських патріотів. Вони допомагають армії бути незламною, бійцям – боронити ворога, народу – вірити в перемогу. Тож де більше люблять своїх воїнів: в Україні чи Росії? Звичайно, в Україні! У Росії ж, як показали останні події, від них ще й відмовляються!

Сергій ГВОЗДЕЦЬКИЙ.
Фото автора

Об'єднані любов'ю до України та прагненням допомогти своїм захисникам у гурті зібралися різні за віком жінки. Про «шалених бджілок» з Білої Церкви на фронті добре знають. Хлопці телефонують їм і дякують за турботу

ЗАБЕРИТЕ С ДОНБАССА ЖИВЫХ СЫНОВЕЙ!

..Я – солдат номер девять...
Забери меня, мама!
Прикопал меня трактор
у донецких степей.
Расскажи нашим правду:
мы здесь ротой погибли
за его нефтедоллар
и за их Куршевель...
...Я – солдат сто тридцатый...
Я лежу в шахте-дырке.
Злые серые крысы
моё тело грызут...
Забери меня, мама!
Здесь не наша Россия.
Здесь свободные люди
Украины живут.
...Я солдат семисотый,
был старлеем спецназа,
мною протухла «зелёнка»
В Донецком порту.
Ты прости меня, мама,
что был в детстве упрямым,
выбрал долю такую,
заигравшись в войну.
Я лежу близ Снежного,
пересыпан извёсткой,
от меня не осталось
почти ничего...
Забери меня, мама!
Забери хоть такого.
Я – солдат, мама, русский,
А наш Путин – ...
...Я боец ополчения,
превращённый в пепел,
и КАМАЗ-крематорий –
мой последний приют.
Может, месяцем позже,
с сизым ветром Донбасса,
я найду в волосах твоих,
мама, теплоту и уют.
Нахрена ж ты нас, Путин,
по-нелюдски хоронишь?!
Правы были укропы
с их презреньем к тебе.
Заберите нас, мамы!
Забери нас, Россия!
Мы - заблудшие души
на никчемной войне.
Мы лежим средь Ростова,
безвестных нас – тыщи!
Подарил министр Шойгу
нам участь бомжей.
Посмотрите в глаза нам!
Одумайтесь, люди!

ОДНОСТРІЙ ДЛЯ СОЛДАТА

Уже восени українські військові отримають нове військове екіпірування та єдиний бойовий комплект, наблизений до міжнародних стандартів НАТО. Принаймні таку обіцянку дав керівник робочої групи Міністерства оборони України з реформування структури матеріального забезпечення армії Костянтин Лесник

За його словами, сьогодні необхідно повністю змінити модель постачання речового майна до війська. Робота ця складна. Але вигадувати щось абсолютно нове не варто. За основу фахівці візьмуть досвід країн НАТО. І такий шлях заслуговує на увагу, адже його уже пройшли держави, які після розвалу Радянського Союзу мали таку ж систему тилового забезпечення, як і в Україні. Приміром, Литва. Набувши в 1991 році незалежність, ця країна відразу приступила до реформування власних Збройних сил.

– Головне, що мала тоді Литва і зараз немає Україна, – це час, –

говорить литовський військовий експерт Маріус Шульга. – Наше тилове забезпечення ми налаштовували протягом десяти років. У вас цього часу, на жаль, немає.

Донедавна проблема речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України залишалася однією з найнагальніших. Адже протягом 23 років існування армії система логістики загалом, окрім харчування, фактично не змінилася. Це може здатися смішним, але питання полягало не лише у відсутності фінансового ресурсу. Так, до останнього часу контроль за якістю екіпірування українського солдата здійснювався відповідно до

постанов Кабінету Міністрів ще колишнього СРСР 50-річної (!) давнини. Тим часом війна на Сході нашої держави вкотре продемонструвала високу потребу в модернізації на полі бою саме високоякісних закордонних зразків уніформи.

Приблизно перші півтора десятиліття свого існування наша армія частково виживала за рахунок старих непорушних запасів військової форми й обмундирування. На підставі дозволів Міністра оборони та начальника Генерального штабу ЗС України впродовж 1992-2005 років вони вилучалися зі складів і надходили у військо. Про якість і зручність одностроїв тоді навіть не йшлося, адже великою радістю для військового було хоча б щось отримати. Тепер же вкрай назріла потреба змінити структуру.

Глобальною проблемою 90-х на теренах новостворених держав була корупція. Саме її насамперед намагалися побороти в уже згадуваній Литві. Прикро, але Україна досі не може похва-

литися відсутністю цього ганебного явища. Зокрема у питанні закупівель військової форми одягу й екіпірування. Як повідомила директор Департаменту внутрішнього аудиту та фінансового контролю Міністерства оборони України Марина Бариніна, протягом останніх років постійно виявлялися численні зловживання щодо якості продукції та її невідповідності державним стандартам.

Наступним кроком литовських колег стало оцінювання потужностей підприємств. Річ у тому, що в Україні залишилося чимало запасів, вироблених ще за часів СРСР. Тож гострої потреби терміново налаштувати виробництво не було. Литовці ж тим часом провели моніторинг потреб солдата, а вже потім оцінили здатність своїх підприємств виготовляти продукцію на замовлення Міністерства оборони. Тож нині екіпірування й озброєння литовських військовослужбовців не поступаються зразкам армій провідних держав світу.

Цілком очевидно, що саме з оцінювання потреб солдата мають розпочатися реформи і в українському війську. Аби вони відповідали міжнародним стандартам, а нашим хлопцям було комфортно. По-друге, потрібно запобігти появі будь-яких корупційних схем. По-третє, робота єдиного центру в системі тилового забезпечення, про створення якого вже є відповідне рішення, має бути гнучкою. Це необхідно для того, щоб постійно враховувати новітні тенденції в розробці нових видів одностроїв, спорядження й у подальшому впроваджувати їх в українському війську.

Тривають роботи над розробкою нових одностроїв. Попередньо вони будуть представлені керівництву держави та Збройних Сил, а також запропоновані для обговорення громадськості

Обов'язковими його складовими повинні стати відділи стандартизації та контролю якості. Їхні фахівці працюватимуть на кінцевий результат, відслідковуючи процес від моменту розробки до надходження готової продукції на склад.

Реальні потреби кожного військовослужбовця в тих чи інших видах постачання відображатимуться в індивідуальній електронній картці, яка міститиме його біометричні дані й інформацію про отримане майно. Впровадження такого обліку значно спростило б систему речового забезпечення, оскільки нині всі ці питання регулюються чималою кількістю постанов і наказів. У них досить складно розібратись не лише солдату, а і його командиру та начальникам відповідних служб. До того ж ця картка запобігатиме виникненню корупційних схем і дозволить

контролювати отримання форми й амуніції через систему онлайн.

Нині такий порядок створений та успішно функціонує в Литві. Рівень екіпірування солдатів цієї країни за деякими позиціями перевершує навіть провідні країни НАТО. В Україні тим часом навіть до якості матеріалів, з яких вироблялися однострої та екіпірування, ставилися формально. Ця традиція збереглася ще з радянських часів, коли функціонувала обмежена кількість швейних фабрик, які виготовляли продукцію для армії.

На цих підприємствах знаходились представники Міноборони, які контролювали процес виробництва. Нині це зробити неможливо. Адже сьогодні фабрика є, а завтра вона може збанкрутувати. Тож виділяти на кожну з них представників Міністер-

Літня польова форма зразка 2015 року

ства оборони недоцільно. Отже останнім часом стали регулярними випадки, коли прописані спеціальні артикули тканин підприємства підміняють на більш дешеві зразки.

– У всі часи контракт з військовим відомством для будь-якого виробника вважався ласим шматком, – пояснює Костянтин Лесник. – Оскільки ж Міноборони часто-густо було в боргу перед підприємствами, то вони вважали, що роблять йому послугу. Тому час від часу грішили поставками неякісного майна, яке в буквальному сенсі «з'їдалось» армією.

Як свідчить закордонний досвід, фірми, які поставляють свою продукцію військовим організаціям, здійснюють на своїх виробництвах власний контроль. Їхня продукція проходить не одну перевірку. Чому? Тому що Міністерство оборони – це жорс-

ткий і вимогливий замовник. Тож навіть не розбиратиметься у виявлених у продукції недоліках. Воно просто відправить усю партію виробнику й занесе його в «чорний список».

Схожу схему варто запровадити і в Україні. Коли, наприклад, кожен тисячний комплект відправлятиметься на експертизу для оцінювання якості матеріалу. У разі, якщо вимоги, прописані у контракті, дотримані, партія приймається. Якщо ні – з таким виробником Міністерство оборони в подальшому не співпрацюватиме.

Окрім вище згаданих нововведень, нині в Міноборони розробляється єдиний бойовий комплект, який використовуватиметься і в інших військових формуваннях. Він матиме єдині стандарти та правила. Це будуть літній і двошаровий зимовий костюми, які відповідатимуть по-

годним умовам, характерним для України. Над розробкою працюють дизайнери, реформісти й інші спеціалісти.

Також тривають роботи над розробкою нових знаків розрізнення для польової та повсякденної форм одягу. Адже до останнього часу військовослужбовці переважної більшості міст і містечок одягали лише польову форму. Але ж армія повинна мати й представницький однострій. Зараз існують три концепції такої форми. Попередньо вона буде представлена керівництву держави та Збройних Сил, а також запропонована для обговорення громадськості.

Наскільки дієвими виявляться окреслені вище шляхи – покаже час. Але очевидним залишається одне: навести лад з формою одягу в українському війську дійсно треба.

Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

КАМУФЛЯЖ – У ТРЕНДІ

Те почуття захищеності, що дає плямисте обмундирування, що допомагає злитися з місцевістю й обманути зір ворога, нездатний, мабуть, створити навіть бронезилет

Як відомо, можна вразити ціль з будь-яким ступенем захисту – питання тут полягає лише в потужності зброї. А ось ціль, яку стрілець не може розпізнати, – може цього уникнути. І далекобійна снайперська гвинтівка з оптикою, і багатоствольний кулемет з рекордною скорострільністю в таких умовах виявляться неефективним. Одним словом, камуфляж. Він завжди буде у тренді на передовій – причому у буквальному та переносному сенсі слова.

Зберегти життя своїм захисникам, зробити їх невидимими вирішили українські волонтери, розробивши нове забарвлення камуфляжу «ВАРАН ЗСУ», який не фіксують прилади нічного бачення. При цьому право на розробку, що коштує мільйони доларів, волонтери безоплатно передали Збройним Силам України.

Затвердження цієї повністю української розробки в Міністерстві оборони дозволить заощадити бюджету істотну суму. За регламентом документації оборонного відомства передбачено випробний термін використання будь-якого елемента речей, які мають надійти для забезпечення військовослужбовців. Новий однострій випробуватимуть воїни 79-ї бригади Збройних Сил України.

До комплекту літньої польової форми в за-

барвленні «ВАРАН ЗСУ», для виробництва якої використовуватиметься суто українська тканина, входять куртка, брюки, панاما, кепка та чохол на каску. Коштуватиме він близько тисячі гривень. На даний момент уже отримані мірки з 800 осіб. Проте список зростає. Якщо випробування пройдуть вдало, розглядатиметься можливість закупівлі одностроїв із таким забарвленням для частин ВДВ і Сил спеціальних операцій у 2016 році.

Українським військовим також для випробування передадуть сучасні камуфляжні засоби польської компанії LUBAWA SA.

Згідно з домовленостями Україна та Польща планують почати спільне виробництво низки номенклатурних одиниць такої продукції. Польська компанія готова інвестувати в розвиток виробництва на території України, надаючи технології, досвід і фінансові ресурси.

Інтерес до таких засобів захисту українського бійця виявив безпосередньо Президент України під час чергового огляду новітніх зразків озброєння на базі полігона 169-го навчального центру «Десна» Сухопутних військ ЗСУ.

Петро Порошенко доручив військовим ознайомитися з товарами LUBAWA SA та випробувати їх. За результатами тестувань визначать перелік продукції, яка

вироблятиметься на одному з підприємств «Укроборонпрому» в партнерстві з польською компанією.

Першою номенклатурною позицією випробувань є мультиспектральна камуфляжна сітка, яка не має аналогів на території України. Цей засіб не лише повторює природне середовище та підсилює захист від пристроїв спостереження, а ще й знижує теплове випромінювання об'єктів до 85 %.

Тим часом ще у березні, попри конфлікт на Донбасі, влада Швейцарії погодила поставку в Росію камуфльованої сітчастої тканини з високотехнологічної сировини, яку можна використовувати у військових цілях. Сітка приховує наземні об'єкти від спостерігачів з повітря, стійка до радіолокаторів та інфрачервоного випромінювання.

Хоча експорт матеріалу обумовила угода, укладена до підтримання Швейцарією санкцій ЄС проти Росії, міжнародна спільнота негативно сприйняла факт цього продажу. Зокрема, Варшава різко засудила підприємницьку активність швейцарських бізнесменів і заявила протест, пояснюючи, що це «полегшує агресію російської армії». За словами голови МЗС Польщі Гжегожа Схетини, до виявлення фактів порушення загальноєвропейських санкцій проти Москви швейцарські підприємці встигли вторгувати близько 85 мільйонів євро. А угода щодо постачання була підписана в серпні 2014 року – вже після анексії Криму РФ, але до того, як Швейцарія приєдналася до санкцій Євросоюзу.

Спостерігачі відзначають, що ця угода є найбільшою для Швейцарії з продажу за кордон нелегального армійського обладнання.

Володимир КОСЕНКО

«ВЕСІЛЛЯ ДЛЯ ВОЇНА АТО»

Саме так назвали одеські волонтери свій незвичайний проект, влаштовуючи захиснику України незабутні весільні урочистості. Небайдужі люди подарували закоханим обручки, весільне вбрання, предмети побуту... Усе ретельно продумали, підготували та провели весілля, як говорять в Одесі, «аж даже так, что даже!»

Все почалося на початку весни. З Миколаївського госпіталю до Одеси прибув важкохворий військовослужбовець з гострим порушенням мозкового кров'яного руху. У Військово-медичному клінічному центрі Південного регіону майже після місячної коми завдяки неймовірним зусиллям військово-медичного персоналу Сергій Дікан поступово почав одужувати.

Своєю увагою бійця оточили й волонтери. А дізнавшись, що в нього є наречена Любов, сплеснули руками: а ми, мовляв, уже хотіли тебе посватати – навколо стільки хороших дівчат!

На військовому весіллі жених і наречена були не у традиційному весільному вбранні, а у народному. В оточенні батьків і друзів молоді обмінялися обручками й отримали свідоцтво про шлюб

За деякий час одесити поцікавилися: та коли ж весілля? Сергій зізнався: проблеми зі здоров'ям, грошима, тому поки не до цього. І тут з'явилася представник одеської організації «Волонтерська Січ» Алла Рус, яка звикла «все проблеми решать на ура». Вона знайшла для Сергія з Любою обручки. Потім підключилися й інші активісти, залучивши спонсорів, «абы при деньгах и весело».

– Зі своєю Любою я познайомився дев'ять років тому в рідному селищі Томаківка, що на Дніпропетровщині, – ділиться спогадами Сергій. – Закохався. Люба теж. Вирішили йти по життю разом.

– Слава Богу, що діти поряд, – долучається до розмови Наталя Дікан, мама Сергія. – Скільки було сліз пролито! На передовій син завжди зі мною спілкувався. Кожного ранку і вечора скидав на мій мобільний смс: «Усе гаразд, я живий». А після того, як потрапив до Миколаївського госпіталю, я не мала від нього жодної вісточки. Та добре, що все погане минуло. Дякуючи зусиллям лікарів,

Нашому герою ще важко ходити, але він старається відвідати бойових побратимів, а ще мріє як найскоріше повернутися з коханою до рідної домівки

підтримці нареченої та волонтерів йому вдалося повернутися до повноцінного життя. Бог дасть, усе буде гаразд.

Волонтери вирішили організувати для героя справжнє весілля. І саме в Одесі! Підтримали цю ідею бойові побратими бійця, військово-медичний персонал госпіталю та військовослужбовці Одеського гарнізону. Свою концертну програму для гостей представили військовий оркестр, міські творчі колективи, а також відомий одеський «джентльмен» Олег Філімонов.

На військовому весіллі жених і наречена були не у традиційному весільному вбранні, а у народному. В оточенні батьків і друзів молоді обмінялися обручками й отримали свідоцтво про шлюб.

У цей незабутній день лунало багато приємних слів і поздоровлень. Та найголовнішим було побажання мирного неба над усією Україною та щастя великій і дружній українській родині.

Сергій ДАНИЛЕНКО.
Фото Олександра ШЕПЕЛЄВА

Святковий захід було організовано за підтримки громадських активістів-волонтерів. Свою концертну програму представили військовий оркестр, міські творчі колективи

Рядки, народжені душею

«Вставай, Україно, на бій!»

Авторці цих слів Олені Полянській тема війська близька майже 18 років. Працюючи літературним редактором Центральної телерадіостудії Міністерства оборони України, вона вже давно мріяла написати та присвятити пісню воїнам-захисникам. Рік тому, коли наша країна опинилася у вогні і тисячі українців вирушили на Схід боронити державу, Олена не змогла стояти осторонь. Вона зрозуміла: часу немає, потрібно робити свій внесок у перемогу. Так народилася пісня, кожне слово якої сповнене болю за рідну Батьківщину та водночас нездоланною вірою в перемогу.

На цьогорічному конкурсі «Коронація слова-2015» твір отримав спеціальну відзнаку «Найкраща військова пісня». Її відразу ж помітила заслужена артистка України, композитор і співачка Леся Горова. Вона давно бажала виконувати пісню-символ, яка Об'єднала всю Україну, пісню-присвяту людям у погонах. Як член журі конкурсу жінка у літаку гортала листи із надрукованими текстами. Коли натрапила на рядки Олені Полянської, зрозуміла: це те, що вона так довго шукала. У голові зазвучала музика. Так у небі з неймо-

ВСТАВАЙ, УКРАЇНО,
НА БІЙ!

Вставай, Україно, на бій
Із ворогом лютим московським!
За мову, за кручі Дніпровські,
Вставай, Україно, на бій!

Хай важко зібратись в кулак,
Ворожі зупиним колони –
За Крим, за Донбас, за Луганськ
Ідуть на війну батальйони.

Спасибі героям за дух,
Народу спасибі за віру,
За те, що ми вчилися ще з Крут
Не змішувать чорне із білим.

Росія безславно паде –
Ми знищимо ворога всюди!
І щастя і доля в нас будуть,
І наша земля розцвіте!

За шлях самостійності свій,
За вчора, за завтра – сьогодні –
За подвиг Небесної Сотні
Вставай, Україно, на бій!

вірною швидкістю народжувалися ноти. Відразу ж після конкурсу пісня лунала по радіо, а потім Леся Горова поїхала виконувати її в зону АТО для наших бійців. Що ж спонукало авторку слів до створення такого твору? Олена Полянська відповідає: «Коли Батьківщина в небезпеці і патріоти беруть до рук зброю, аби захистити її, коли молоді хлопці віддають свої життя за долю нації, коли журналісти рідної студії без вихідних і нічного відпочинку створюють сюжети та фільми з передової, відеокліпи про героїв, зміцнюючи бойовий дух українського війська, підтримуючи людей у скрутний для України час, а поряд вирує сите та веселе життя далеких від війни обивателів, – стає страшно. Страшно за тих хлопців, які повертаються з АТО та бачать усе це, і разом з тим соромно за тих, хто відсиджується, перечікує, ховається. Ось тоді хочеться крикнути на повний голос: «Люди! Не будьте байдужі, схаменіться! Сьогодні дуже серйозна ситуація! Вирішується доля нашої держави, наша з вами доля!»

ЧАС ПАТРІОТІВ

Хай будуть у вас щастя, доля і слава,
Й незмінна висока мета!
Всіх тих, хто стоїть в обороні держави,
Народ український віта!

І плаче за тими, кого не вернути
З цієї страшної війни –
Загиблих за щастя і наше майбутнє
Ніколи не зрадімо ми.

Спасибі за те, що себе не жаліли
У зоні й не в зоні АТО,
За те, що російську навалу спинили,
Бо більше не зміг би ніхто!

Ми вистоїмо, не здамося, ми зможем –
Здобудемо славу в бою!
І армію створимо непереможну,
Нарешті, могутню свою!

Пройшли ми тортури і голодомори,
Та нації дух зберегли,
І не віддамо вже нікому й ніколи
Ні крихти своєї землі.

Нам випав час мужності, час патріотів –
Іще не закінчено бій!
Від ворога щоб Україну звільнити,
Вдягають сини однострій.

Хай будуть у вас щастя, доля і слава,
Й незмінна висока мета!
Всіх тих, хто стоїть в обороні держави,
Народ український віта!

2014 рік

ФОТО

Фото стареньке, де він і вона,
Рік? Сорок третій. Триває війна.
Очі закохані, строгі, сумні –
Він на війні, і вона на війні...

Він командир, рана вже зажила.
Фото шпитальне. Вона медсестра.
Бачило сонце, піднявшись увись,
Як він їй ніжно в очі дививсь.

Як вона світло всміхалась йому
У світову ту другу війну.
Він молодий, і вона молода –
Чуб смоляний і коса золота.

Знову на фото стареньке дивлюсь,
За їхню зустріч наступну молюсь,
Щоб не залишились там на війні
Очі закохані, строгі, сумні...

Там – сорок третій, триває війна...
Спалах... і фото, де він і вона.
Сонячний промінь на очі нам ліг,
Ми дуже схожі з тобою на них.

НАВЧИТИСЯ ПРОТИСТОЯТИ ПРОПАГАНДІ ПРОТИВНИКА

Продовжуємо розмову на тему інформаційно-пропагандистського забезпечення особового складу військових частин і підрозділів, що беруть участь у проведенні антитерористичної операції на Донбасі. А також намагаємося знайти відповідь на запитання, як посилити вплив ІПЗ на свідомість і поведінку військовослужбовців Збройних Сил України задля формування в них високого морально-психологічного стану, громадянської свідомості та відповідальності, вірності військовому обов'язку. Нашим співрозмовником є полковник Валентин Федічев, який донедавна був заступником керівника АТО в Донецькій та Луганській областях, а після планової ротації приступив до виконання обов'язків головного інспектора з гуманітарного та соціального забезпечення Головної інспекції Міністерства оборони України

– Командування Збройних Сил України докладає чимало зусиль заради того, щоб досягти моральної, психологічної готовності військовослужбовців до виконання бойових завдань і забезпечити в цьому компоненті безумовну перевагу над бойовиками. Як би ви в цьому сенсі оцінили обидві сторони?

– Питання непросте. І однозначної відповіді тут бути не може. Тому спробую певним чином згрупувати власні погляди.

По-перше, неоголошена війна Російської Федерації за участю підрозділів регулярних Збройних сил РФ, російських та інших найманців, сепаратистів-зрадників проти нашої країни об'єднала громадян України незалежно від їхнього етнічного походження, мовної та релігійної різноманітності, політичних поглядів, місця народження та місця постійного проживання.

По-друге, анексія РФ півострова Крим, оголошені нею плани щодо ліквідації української державності, створення з східних і південних областей України вигаданої кремлівськими провокаторами «Новоросії» з подальшим її включенням до РФ, відверте знущання російських політиків з історії, святинь та традицій українського народу фактично стало підґрунтям формування

Мішенню для ураження ідеологічною зброєю можуть стати й окремі категорії цивільних людей і військовослужбовців. Не виключається цілеспрямований тиск на конкретну особистість

нової української нації на основі духовної єдності громадян України.

По-третє, зазіхання зовнішнього агресора на територіальну цілісність нашої країни, підступна, злочинна діяльність незаконних збройних формувань на українському Донбасі створили правові та морально-етичні підстави для повномасштабного застосування Збройних Сил України за їхнім призначенням відповідно до Конституції України та законів України.

І, нарешті, четверте. Україна стала об'єктом воєнної агресії РФ, ворог топче нашу українську землю. Війна для України є справедливою. Саме тому наша держава виявилася спроможною задіяти для опору свій духовний оборонний потенціал.

Всі перераховані мною фактори в їхньому органічному поєднанні є основою формування ідейного переконання та морально-психологічної готовності українських військовослужбовців, які поступили на військову службу за контрактом або прийшли до військкомату добровільно, поповнили армійські лави під час мобілізації чи призову, стати на збройний захист

Вітчизни. У цьому наша сила й перевага над ворогом.

– **Завдяки чому можна досягти такої переваги?**

– Тут треба постійно реалізовувати, ефективно застосовувати ідеологічний потенціал держави. Він же має виявлятися у морально-психологічному стані конкретної особистості, конкретного військового колективу, конкретного військового формування. Цей стан є досить динамічним і за певних обставин навіть досить уразливим. Що необхідно враховувати.

Воєнні ідеологи РФ, наприклад, приділяють морально-психологічному фактору величезну увагу. Російські науковці розробили та запровадили цілісну систему ідеологічного обґрунтування й супроводу війни. Для цього задіяні відповідні ресурси: організаційні, наукові, кадрові, фінансові, матеріально-технічні. Проти України фактично розгорнуто інформаційний фронт, який діє синхронно з фронтом воєнним.

Об'єктами впливу є, у глобальному масштабі, свідомість як громадян РФ, так і України, а також інших важливих для зовнішньої політики Кремля країн світу та світової спільноти в цілому. У регіональному масштабі під постійним прицілом знаходяться проросійські бойовики, мешканці українського Донбасу з обох сторін лінії розмежування, військовослужбовці сил АТО. Мішенню для ураження ідеологічною зброєю можуть стати й окремі категорії цивільних людей і військовослужбовців. Не виключається цілеспрямований тиск на конкретну особистість.

– **Що є в нашому ідеологічному арсеналі і чим сьогодні володіє противник? На що він у першу чергу спрямує зусилля в інформаційному протистоянні?**

– Наш ідеологічний арсенал базується на почутті патріотизму, несприйнятті російських імперських, шовіністичних амбіцій, а також на внутрішньому протесті проти загарбницької зовнішньої політики РФ.

Ідеологія ж нашого ворога базується на ностальгічних згадуваннях значної частки росіян про колишню імперську велич Росії, на бажанні «великоросів» зразка ХХІ століття, за будь-яку ціну, повернути статус величної імперії. На жаль, при цьому акцент робиться не на цивілізованому змаганні в економіці, науці та культурі, а виключно на силовому варіанті.

Для реалізації цих амбіцій РФ задіяла досить ефективні ідеологічні технології, засновані на сучасних комунікаційних і соціальних досягненнях людства. Достатньо нагадати, що на питання, пов'язані з ідеологічною роботою, путінська РФ витрачає більше коштів, ніж на охорону здоров'я росіян.

Як доводить досвід, не всі люди, навіть держави, спроможні витримати шалений тиск ро-

Україна стала об'єктом воєнної агресії РФ, ворог топче нашу українську землю. Війна для України є справедливою

сійської пропагандистської машини, серед методів діяльності якої є як щоденне «промивання мізків», так і банальний підкуп політичних сил і політичних діячів деяких держав, наприклад, у Греції, Італії, Іспанії.

Для проведення інформаційних акцій у межах інформаційно-психологічної операції проти сил АТО й українського цивільного населення у прифронтових ра-

йонах у складі армійських корпусів «ДНР» і «ЛНР» було розгорнуто підрозділи інформаційно-психологічного впливу на військо та населення. Крім того, для досягнення мети інформаційно-психологічної операції противник активно використовував російські ЗМІ, електронні засоби та друковані видання «ДНР» і «ЛНР», проросійську мережу Інтернет, зокрема соціальну мережу «В контакті».

Противник, переслідував такі цілі: деморалізувати та дезорганізувати дії військовослужбовців сил АТО; роз'єднати українське цивільне населення та збройних захисників України; дискредитувати Збройні Сили, Національну гвардію, підрозділи МВС України; звинуватити їх у порушенні Мінських домовленостей; зірвати мобілізацію та призов на військову службу; дискредитувати вище політичне та військове керівництво України тощо.

Крім дій противника в інформаційній сфері, як це не прикро, іноді певну шкоду ефективному застосуванню сил АТО завдавали незважені публікації деяких

українських електронних ЗМІ. Це, зокрема, стосувалося формування недовіри військовослужбовців до об'єктивної оцінки виданих наказів і розпоряджень.

– **Які, на ваш погляд, форми інформування в бойовій обстановці є найбільш дієвими?**

– Найбільш дієвими є ті форми інформування, які, як кажуть, доходять до об'єктів інформаційного впливу. Тобто є доступними для конкретної категорії військовослужбовців. Так, за наявності безперервного електроживлення (від державних електромереж або електрогенераторів) суттєво впливають на свідомість військовослужбовців телевізійне мовлення, мережа Інтернет, мобільний зв'язок. За відсутності електропостачання – друковані видання. Але за будь-яких умов – просто правдиве, сердечне слово.

– **Чи обмежують військовослужбовцям доступ до інформаційних джерел в особливих умовах і як протистояти ворожій пропаганді?**

– У принципі, військовослужбовці самі обирають, які їм прослуховувати радіостанції або які переглядати телеканали.

Інша річ – що саме вони вимушені дивитися або прослуховувати? Враховуйте ту обставину, що на Маріупольському напрямку, наприклад, здійснюється українське мовлення, а на Донецькому – військовослужбовці сил АТО «першої лінії» оборони «споживають» переважно все проросійське. За цих умов їм потрібна особлива форма прояву мужності – стійкість до пропаганди противника. Наявність же в людини певних переконань, патріотичних почуттів фактично виключає будь-яку ефективність інформаційно-психологічного впливу з боку ворога.

– **Яку інформаційну продукцію везуть волонтери?**

– Волонтери релігійних громад везуть, як правило, релігійну літературу. Якщо є тісна взаємодія та управління волонтерським рухом у конкретному секторі АТО, то можлива доставка періодичних видань. Іноді на опорні пункти та блокпости через волонтерів потрапляють електронні засоби інформування. Величезною є роль так званих інформаційних волонтерів, які беруть участь у проведенні інформаційно-пропагандистських акцій у мережі Інтернет у межах інформаційної боротьби з противником.

– **Наскільки тісно в секторах АТО є співпраця з місцевими органами влади, релігійними та громадськими організаціями?**

– Співпраця з органами влади та місцевого самоврядування, громадськістю є важливою умовою належного функціонування військового колективу в зоні АТО. Вони нас багато в чому підтримують, а ми їм надаємо певну допомогу. А душпастирська підтримка військовослужбовців в умовах бойової обстановки набула ознак обов'язкової.

Розмову вів
Олександр БОНДАРЕНКО,
полковник запасу

Найкраще зустрічати російську
брехню фактами та правдою
Саманта Пауер

МАТРИЦЯ РОСІЙСЬКОЇ БРЕХНІ

4 жовтня 2001 року літак Ту-154 авіакомпанії «Сибір», що слідував рейсом Тель-Авів – Новосибірськ, був збитий над Чорним морем. В його акваторії тоді одночасно проводилися військові навчання як української, так і російської армій. Після трагедії інформація щодо перебігу проведення навчань і зброї, яку використовували українські Збройні Сили, була оприлюднена. Російська сторона на такий крок не пішла. А просто звинуватила Україну у трагедії. Тодішній Президент Леонід Кучма стверджував: «Це технічно неможливо». Про непричетність української армії до катастрофи лайнера свідчили і численні експертизи та розрахунки. Проте компанія-перевізник подала позов на 15 млн доларів. А інформаційний тиск відіграв свою роль: РФ вийшла з ситуації без втрат

Із підбитим над територією Донбасу 14 липня 2014 року Boeing 777 так вчинити не вдалося. Російський концерн «Алмаз-Антей» у своїй доповіді звинуватив у трагедії Україну. Підтасувавши факти, він видав бажане за реальність. А правда зовсім інша: ракети типу 9М38М1, якими оснащені ЗРК «Бук» та від яких так завзято відхрещуються російські керманічі, все ж таки є на озб-

роєнні РФ. А траєкторія польоту боеголовки свідчить, що запущена вона була із непідконтрольної українській армії території – на південь від села Сніжне. Ракета розірвалася з лівого борту поруч з кабіною екіпажу – летіла практично назустріч Boeing.

Таких прикладів безліч. Підступна російська пропаганда тиражує їх десятками щодня у ЗМІ та Інтернеті. А на добові чергу-

вання заступають щось із півтори тисячі висококласних фахівців, які розповсюджують фейкову інформацію в соціальних мережах і дистанційно вербують найманців для війни на Донбасі.

– Головне запустити інформаційну матрицю, далі вона працює самостійно, – констатує Вадим Богайчук, провідний науковий спеціаліст кафедри гуманітарних наук Гуманітарного інституту На-

ціонального університету оборони України. – Як уявим себе на місці пересічного громадянина, який не аналізує те, що транслюють російські телеканали, а піддається емоціям і враженням від побаченого... Приміром, ось така матриця: захід авіаносця в Чорне море. Цей фейк бурхливо сприйняли як в Україні, так і в Росії. Проте мало хто замислився над можливістю такої операції. А ось улюблений сюжет НТВ, який транслювався не один раз: вагітна жінка закриває собою установку «Град», чим рятує життя іншим людям. Та ніхто навіть не подумав, що фізично зробити це неможливо.

Вадим Богайчук лише за місяць нарахував майже 100 вигаданих історій. Деякі з них просто вражають: «После того, как экипаж украинских танков загрузился, люки заваривают, чтобы они не сбежали», «Преподаватель Одесского университета Музычко, которому одесситы должны отдавать вторые ключи от своих квартир для размещения бандеровцев или оружейных складов»; «Украина заблокировала Крым,

чтобы люди не увидели как там хорошо».

Звичайно, перша реакція на прочитане, що це нісенітниця. У декого вона викличе подив, у декого – сміх. Проте російське інформаційне павутиння не працює, так би мовити, «по точках». Воно обплутує людську свідомість і міцно там вкоріняється завдяки постійному масованому впливу, чітко розставленим акцентам, спрямованим саме на психоемоційну складову. Увага до дрібниць притупляється, логічне мислення відключається, на

Підірваний нібито українськими військовими міст під Луганськом став трагедією для людей. Бабусі просто подали руку, коли та була майже нагорі, тобто на мосту. Та такі дії не під силу навіть кремезному чоловікові

перший план виходять емоції. Весь механізм працює на те, щоб викликати негативну внутрішню реакцію, як то жаль, страх, обурення тощо. Звичайний сюжет у стилі Кисельова: підірваний нібито українськими військовими міст під Луганськом став трагедією для людей. Вони не можуть дістатися до дачних ділянок і тому приречені на голод. І хоча події розвивалися навесні і до літнього врожаю потрібно було чекати місяці, на це ніхто увагу так і не звернув. Як і на той факт, що нібито постраждали люди, які намагалися перебраться з одного боку річки на інший, залишилися внизу самої річки цілком неушкодженими. А «діставали» їх з глибини, яка дорівнювала висоті триповерхової будівлі, без страховки. Одній бабусі просто подали руку, коли та була майже нагорі, тобто на мосту. Та такі дії не під силу навіть кремезному чоловікові. Інші люди говорили завчені фрази, що видавали їхні міміка та жести.

– У психології є таке поняття, як конгруентність, коли вчинки людини співпадають з її словами. Так ось, більшість людей, яким

«вдалось вибратися» на міст, не є конгруентними, бо говорять одне, а мова їхнього тіла свідчить про зовсім інше, – пояснює військовий психолог полковник Олег Хміляр.

Із шести емоційних станів саме сум відтворити надзвичайно складно. Тому «потерпілі» вдавали страх і відчай, але сліз не було.

– Фрази в них завчені, сповідають ефект ореолу: всі вдаються до крайнощів, – продовжує коментувати психолог.

Інша ніша інформаційної війни – інтернет-простір. Саме тут розгортаються справжні баталії за кожну людину, а особливо якщо чоловік – потенційний кандидат на вступ у лави добровольців-бойовиків на війну в Україні. Тому російські сайти пронизані технологіями використання нейролінгвістичного програмування. Завдання фахівців, які формують відповідні ресурси, – зробити так, щоб людина не замислювалася над тим, чому вона туди йде, а виконувала той алгоритм дій, який їй нав'язують. Для цього використовують технологію кольору: на переважній більшості сайтах домінують синій і червоний кольори. І це зовсім не через те, що вони

є складовими російського триколора. Синій – символізує прагнення до відповідної місії, силу, людина повинна досягнути результату будь-яким способом. Червоний – означає терор, кров. Синє-червоні зображення підкріплюються мелодіями наступального характеру. У результаті з'являється певний афект: людина втрачає здоровий глузд і готова до неусвідомленої дії.

Думка Кремля з російських телеканалів нав'язувалась близько 20 років. І як результат – поклоніння терористичним лідерам, бажання створити «Новоросію» та грати за незрозумілими правилами тих, хто тягне Схід України у прірву

Що є цікавим, сайти переповнені радянською символікою. Нею не гребують ватажки терористів. Усюди є інформація про життя в Радянському Союзі, вождів пролетаріату й ідеали, які сповідували в той час. Така пропаганда проводиться зовсім не з любові до історії. Тут знову закладена «міна» психологічної дії. Зважаючи на те, що всі ми – родом з дитинства, ці роки асоціюються в нас з безтурботністю та щастям.

Більшість потенційних кандидатів у терористи свої дитячі та юнацькі роки провели саме у країні Рад. Включається пусковий імпульс. У пам'яті оживають почуття щастя, радості дитинства, які з плином часу були витіснені зі свідомості людини. Та в разі запускання цього імпульсу механізм свідомості починає діяти за законами, які ототожнюються із законами натовпу.

– Людина стає досить керованою. Причому вона думає, що керує ситуацією, та насправді – ситуація управляє нею. І тому досить ефективно використовувати такі події, які, на перший погляд, є рудиментами, але у

критичних ситуаціях вони оживають, – зауважує полковник Олег Хміляр.

Незліченна кількість «патріотичних» проросійських сайтів свідчить про те, що певна сторона зацікавлена в цьому. Та й сепаратисти відчувають значну потребу в особовому складі. Тому під інформаційний вплив потрапляють як українці, так і росіяни. А слова видатного політика Бориса Немцова, що «сьогодні в Росії 1 млн в'язнів і кожен з них у недалекому майбутньому може потрапити на Схід України», починають втілюватися в життя.

Спочатку потенційному бойовику, який задля пошуку роботи зайшов в Інтернет, пропонують пройти звичайну процедуру: заповнити анкету в електронному вигляді. Далі просять зателефонувати або ж прийти на співбесіду. Ось тут людина і проковтує гачок. Зустрічаються з нею високопрофесійні психологи, які шукають «проблемні» місця в біографії: хвороба чи асоціальний стан, які заганняють у глухий кут.

– Люди, які потрапили в безвихідь, починають шукати альтернативні джерела доходів, – пояснює Вадим Богайчук.

Яскравий приклад – 60 добровольців з Криму приїхали воювати на Схід України. Чому? У зв'язку з анексією півострова бізнес впав на 90 %, багато хто опинився за межею бідності. Тож зuboжілі громадяни після обробки російської пропаганди виявилися готовими до заробітку на братовбивчій війні.

– Це ще не зовсім ті люди, які готові на злочин, але їх уже на це спрямували. Відразу видно, що вони не будуть жити в нормальних умовах, їм потрібен викид адреналіну. Вони навіть не бажують жити за тими законами, які їм нав'язує РФ, – переконаний Вадим Богайчук.

Найбільш розтиражований російський сайт – «Доброволець», де є ідеологія та розшифровка цієї ідеології. Матеріали побудовані так, що користувача цього інтернет-ресурсу починає затягувати як у водоверть. Ключові моменти: імперія – це добре, Сталін – продовжувач російської ідеї. Начитавшись цієї інформації, пересічна людина розуміє, що повинна взяти до рук зброю та йти захищати не стільки самопроголошені «ДНР» чи «ЛНР» як ідею «руського миру». Дія інших сайтів – комплексна, вона спрямована на «проблемні верстви населення».

Проте російське інформаційне павутиння не працює, так би мовити, «по точках». Воно облупує людську свідомість і міцно там вкоріняється завдяки постійному масованому впливу, чітко розставленим акцентам, спрямованим саме на психоемоційну складову. Увага до дрібниць притупляється, логічне мислення відключається, на перший план виходять емоції

Російська інформаційна матриця спрацювала так, що 40 % людей у Криму та на Донбасі повірили в примарні ідеали Росії, майже 30 % – кардинально не підтримували їх, решта – займали нейтральну позицію. Ще до початку антитерористичної операції Луганську та Донецьку області на 80 % покривало мовлення російських телеканалів. Думка Кремля там нав'язувалась близько 20 років. І як результат – поклоніння терористичним лідерам, бажання створити «Новоросію» та грати за незрозумілими правилами тих, хто тягне Схід України в прірву.

Не один рік Росія створювала інформаційну платформу перед тим, як ввести свої війська у Крим. Свою роль відіграли і медійний сегмент, і елементи соціального та громадсько-політичного впливу (російські земляцтва, козацькі дружини, організація російських співвітчизників,

рух «Русскоязычная Украина» тощо).

Інформаційний потік з РФ продовжує працювати на Донбасі. Якщо півроку тому там ще трансливалися деякі українські теле- та радіоканали, то тепер їх повністю відключили. Висновок, які національні ідеї панують на Сході України, можна зробити, провівши моніторинг «місцевих ЗМІ»: телебачення – канал «Луганськ-24», «Новороссія TV», «1-й республиканский телеканал ДНР», «Оплот ТВ»; радіо – 88.10 МГц «Казачий Дон», 90.50 МГц «Донская волна», 91.00 МГц «Маяк», 102.50 та 107.90 МГц «Радио Новороссии», 90.50 і 99.00 МГц «Радио ДНР», 100.50 МГц «Голос России». Таким чином кількість прихильників української державності на цій території зменшується в геометричній прогресії.

Три телевізійні телекомпанії (РТВ, НТВ і LIFE NEWS) щодня видають велику кількість інформації. Принаймні 5-7 хвилин найбільш дорогого часу віддається під новинні блоки про Україну.

Тож купол російської брехні накриває дедалі більше людей. Тисячі українців і росіян стають її жертвами. Щоб приховати наслідки російських злочинів на Сході України, Путін навіть видав указ «Про засекречування воєнних втрат у мирний час». Та ця подія викликала неабияке обурення російських правозахисників. Народ починає думати. Можливо, це і є початок кінця путінської пропаганди?

Галина ЖОЛТІКОВА

Саме в інтернет-просторі розгортаються справжні баталії за кожну людину, а особливо якщо чоловік – потенційний кандидат на вступ у лави добровольців-бойовиків на війну в Україні

АРХІТЕКТУРА БЕЗПЕКИ

Суспільна думка щодо вступу України до Організації Північноатлантичного договору за останній рік демонструє стійку динаміку до зростання серед українців кількості прихильників НАТО, яких вже більше за противників вступу до Альянсу: майже 44% громадян готові проголосувати за приєднання до найпотужнішого світового воєнно-політичного блоку. Проти висловлюється 31%

До речі, у країнах-членах НАТО більшість населення теж підтримує євроатлантичний вибір України. Так, за даними американського соціологічного центру PewResearchCenter, 57% громадян країн, які входять до Альянсу, позитивно ставляться до вступу нашої держави до НАТО. Це є логічним результатом того, що принципова позиція вищого керівництва Альянсу щодо рішучої підтримки України та засудження агресивних дій Росії на Донбасі, співпадає з громадською думкою пересічних європейців і мешканців США та Канади.

Саме ситуація на Сході України стала лейтмотивом останньо-

го засідання Комісії Україна-НАТО на рівні міністрів закордонних справ, на якому дипломати ще раз наголосили, що позиція Альянсу залишається незмінною в підтримці суверенітету та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів. В НАТО вкотре закликали Росію утримуватися від агресивних дій і дотримуватися міжнародного права.

У цьому контексті йшла мова про погіршення ситуації з правами людини на Кримському півострові. В Альянсі вимагають від Росії поважати права і свободи усього місцевого населення, зокрема й місцевих мешканців – кримських татар та представни-

ків інших місцевих громад, і дати можливість здійснювати міжнародний моніторинг стану справ з правами людини в Криму.

Попри те, що з часу російської незаконної і нелегітимної анексії Криму минуло більше року, в НАТО наголошують, що її не визнавали та не визнаватимуть надалі. А співпраця в межах Особливого партнерства, яка з кожним днем стає більш поглибленою, і надалі посилюватиме оперативну сумісність українських військових з їхніми колегами з країн Альянсу.

За словами Генерального секретаря НАТО Єнса Столтенберга, інтенсивний діалог між Україною та Північноатлантич-

ним альянсом ведеться як на рівні послів, так і на рівні міністрів, постійно обговорюється ситуація у сфері безпеки та процес реформ, особливо тих, що пов'язані з економічною діяльністю, матеріально-технічним та медичним забезпеченням Збройних Сил.

Адже, як вважають у Брюсселі, минулий рік був переломним для європейської безпеки, для світового порядку. Європейці стали свідками небезпечних дій

Росії – спочатку анексія Криму, а надалі – загострення конфлікту на Донбасі

Росії – спочатку анексія Криму, а надалі й загострення конфлікту на Донбасі. І це має жакливі наслідки для цивільного населення, а виток кризи є очевидними: за підготовкою, оснащенням і підкріпленням сепаратистів стоїть Росія. Як каже пан Столтенберг, Росія продовжує дестабілізувати ситуацію в Україні, нехтуючи суверенітетом і територіальною цілісністю країни.

Загалом за останній час перед НАТО постають нові виклики, пов'язані не лише з конфліктом на Сході України. Неспокій також панує у Північній Африці і на Близькому Сході, де екстремісти нав'язують світові власний порядок та устрій. Тож у Брюсселі вважають, що захист світового порядку залежить від рішучих дій із забезпечення дотримання міжнародних правил, відстоювання Європи як єдиного, вільного і мирного континенту.

– З моменту свого заснування НАТО завжди рішуче стояла на захисті світового порядку. Сьогодні цей порядок під загро-

зою. І ми маємо докласти усіх зусиль, щоб захистити його, – зазначив Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг під час Мюнхенської конференції.

Інвестиції у безпеку

Колективна оборона завжди була першорядним завданням НАТО. 28 держав Альянсу захищають одна одну, діючи за принципом «один за всіх, і всі за одного». Але спосіб, у який гарантується колективна безпека країн-членів НАТО з часом зазнав змін та має адаптуватися до викликів сьогодення з метою забезпечення колективної оборони у XXI столітті.

Насамперед йдеться про те, щоб війська НАТО були б краще підготовлені до розгортань, діяли швидше, були ще мобільнішими та спроможними стримувати будь-які загрози, звідки б вони не надходили. Тож на думку Єнса Столтенберга, необхідне подальше зміцнення Сил швидкого реагування НАТО.

Вони налічуватимуть до 30 тисяч військовослужбовців, причому їхнім центральним елементом стануть сили найвищого ступеня готовності: бригада сухопутних військ з майже 5 тис. військовослужбовців, яка матиме належну військовоповітряну і

Як зазначає Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг, в Брюсселі наголошують на рішучій підтримці врегулювання конфлікту в Україні виключно дипломатичними засобами

військово-морську підтримку, а також компонент Сил спеціального призначення і буде здатна розгорнутися упродовж лише 48 годин.

На території Болгарії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі й Румунії Альянс запроваджує створення штабів командування і управління. Завдяки цьому буде легше здійснювати швидке розгортання сил НАТО, до того ж ці структури стануть корисними щодо планування заходів колективної

оборони, сприятимуть координації бойової підготовки і навчань. У НАТО вважають, що всі ці заходи є оборонними, співрозмірними із поточними загрозами і цілком відповідають міжнародним зобов'язанням. Вони є відповіддю Альянсу на виклики, що надходять як зі Сходу, так і з Півдня.

Однак будь-яка безпека вимагає ресурсного забезпечення. Хоча НАТО є найпотужнішим військовим альянсом в історії

Зважаючи на те, що виклики безпеці зростають, восени 2014 року глави держав і урядів держав-членів Альянсу взяли на себе зобов'язання припинити скорочення оборонних витратів

людства, в Брюсселі за останні роки дедалі частіше стикаються з фінансовими проблемами.

Із 1990 року спостерігається стійка тенденція до скорочення витрат на оборону серед європейських держав-членів. Зважаючи на те, що виклики безпеці зростають, восени 2014 року глави держав і урядів держав-членів Альянсу взяли на себе зобов'язання припинити скорочення оборонних витратів та поступово в майбутньому збіль-

Росія є відповідальною за небезпечну ситуацію, в якій сьогодні опинилися Україна, Європа та світ загалом. Ніхто не змушував Росію до анексії Криму та дестабілізації ситуації на Сході України

шувати оборонні бюджети в міру того, як поліпшуватиметься економічна ситуація у країнах НАТО.

Ситуація в Україні

В НАТО вважають, що сусіди Альянсу, а саме – Україна, Грузія і Республіка Молдова мають ставати сильнішими, щоб бути в змозі більш ефективно розв'язувати проблеми безпеки в регіоні. Адже ці країни обрали чіткий курс на інтеграцію до Євросоюзу та вступу до Організації Північноатлантичного договору.

З огляду на конфлікт на Сході України, в НАТО кажуть, що цілковито підтримують суверенітет нашої країни та наголошують – українці мають беззаперечне право жити в мирі і безпеці, як й інші європейські народи. Тож першочергове завдання перед загальноєвропейською архітектурою безпеки на континенті полягає у припиненні бойових дій на Донбасі.

Країни-члені НАТО наголошують, що Україна може розраховувати на довгострокову допомогу на обраному шляху реформ і демократизації, боротьбі з корупцією та розбудові ефективної економіки.

У Брюсселі наголошують на рішучій підтримці врегулювання конфлікту в Україні дипломатичними засобами та шляхом діалогу в межах Мінських домовленостей від 12 лютого 2015 року.

Водночас у НАТО занепокоєні порушеннями цих домовленостей терористами, режиму припинення вогню вздовж лінії розмежування, перешкоджанням роботі Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ, застосуванням важкого озброєння та постійною підтримкою Росією бойовиків, включаючи постачання зброї. Все це в корні суперечить Мінським домовленостям.

Тому, як вважає генсек НАТО пан Столтенберг, Росія є відповідальною за небезпечну ситуацію, в якій сьогодні опинилися

Україна, Європа та світ загалом. Ніхто не змушував Росію приєднувати Крим та дестабілізувати ситуацію в Україні. В Брюсселі постійно закликають Росію змінити позицію та поважати суверенітет своїх сусідів, а також сприяти мирному врегулюванню кризи в Україні, ґрунтуючись на Мінських домовленостях. Адже конструктивні відносини між НАТО і Росією відповідають інтересам усієї євроатлантичної спільноти.

Проте, як наголошують у штаб-квартирі Альянсу, міжнародних правил слід дотримуватися, а не переписувати їх чи порушувати. Тому в НАТО кажуть, що компромісу у виконанні цих правил бути не може, тож надалі будуть працювати над тим, щоб Росія визнала, що конфронтація на Сході України не має майбутнього. А майбутнє європейського та світового порядку повинно ґрунтуватися лише на повазі, довірі і співпраці між країнами.

Євгеній СИДОРОВ

КАТИ

українського
народу більше не
нагадуватимуть
про себе...

Десятки міст і сіл, сотні площ і вулиць, названі на честь комуністичних вождів і керівників каральних органів, незабаром змінять свої найменування, а пам'ятники, зведені в пам'ять про них, будуть ПОВАЛЕНІ.

З проголошенням незалежності Україна почала позбавлятися свого радянського минулого. Але процес цей відбувався надто повільно, викликаючи у значної частини українців роздратування його затягуванням. І ось нарешті у квітні 2015 року крига скресла: Верховна Рада України ухвалила чотири закони, в яких йдеться про засудження злочинного комуністичного режиму, відкриття архівів радянських спецслужб, визнання УПА й інших патріотичних організацій борцями за незалежність України, встановлення 8 травня Днем пам'яті та примирення. У парламенті ці закони назвали «декомунізаційним пакетом».

Закон України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» – один із «декомунізаційного пакету». Необхідність у його прийнятті, за словами істориків, не те що на-зріла, а й давно «перезріла».

– Напередодні розпаду Радянського Союзу керівництво колишнього КДБ вивезло чимало документів, що висвітлювали багато подій, які розгорталися на теренах України та мають безпосереднє відношення до її трагічних сторінок, – розповідає Леся Танюк, голова Всеукраїнського товариства «Меморіал». – Зокрема, організації кількох штучних голодоморів, виселення до віддалених районів СРСР десятків тисяч селян, яких радянська влада нарекла куркулями, масових репресій, що відібрали життя багатьох українців, цькування каральними органами так званих дисидентів, які боролися за дотримання в Українській РСР прав і свобод людини.

Попри те, лівова частка їх все ж залишилася в архівах СБУ, інших установ та організацій, доступ до яких з різних причин до недавнього часу був обмежений. Відтепер, зважаючи на прийняття відповідного закону, кожен громадянин матиме змогу ознайомитись з тими чи іншими подіями, фактами, задокументованими «славними чекістами». Маю багато знайомих, в яких у катівнях НКВС загинули батьки, діди. Хочеться вірити, що тепер вони зможуть хоч трішки дізнатися про їхні долі після того, як тих арештували.

– Документи КДБ, інших спецслужб, а також державних і пар-

тійних органів, які все ж збереглися, «заговоривши», відкриють сьогodнішнім поколінням ще багато страшної правди, – переконаний письменник Григорій Кримчук. – Вони пришвидшать розбудову незалежної та сильної України, бо кількість українців, які будуть змушені подивитися на наше минуле іншими очима, зростатиме. А вчинками людей, як відомо, рухає свідомість. Це переконливо довели країни Балтії, які відразу після здобуття суверенітету рішуче порвали зі своїм минулим, повністю розсекретивши радянські архіви. Я був у Литві, Латвії і знаю, що свідомість людей там значно вища, аніж у нас. Етнічні литовці, латиші не сумують за «світлим минулим», не ностальгують за дешевою ковбасою, знаючи, якою ціною вона була оплачена.

Варто нагадати, що з ухваленням цього закону СБУ, інші організації та установи не відволікатимуться на виконання невласливих їм функцій щодо збереження цих документів.

Дехто каже, що незалежність нам дісталася надто легко. Якщо при цьому мати на увазі лише день її проголошення, то можна погодитись із цим твердженням. Але не слід забувати, що шлях до неї наш народ торував протягом багатьох століть. За право мати власну державу своїми життями заплатили мільйони кращих синів і доньок України. Сьогodнішні покоління – за великим рахунком – мало знають про те, як їхні пращури виборювали свободу. З прийняттям Закону України «Про правовий статус і вшанування пам'яті учасників боротьби за незалежність України у XX столітті»

Володимир Путін, як і Володимир Ленін, відправив військо на нашу землю, побачивши, що український народ узявся за розбудову власної держави.

Григорій
Петровський

Дніпропетровськ названий на честь Григорія Петровського. Це за його вказівками вірні Москві війська вилучали в наших селян останні крихти хліба, обрікаючи їх на голодну та мученицьку смерть.

борцями за свободу українського народу визнаються всі органи влади Української Народної Республіки, Західно-Української Народної Республіки, Директорії, Гетьманату, Карпатської України та їхні військові формування. Українці мають усвідомити, що історія їхньої країни – це історія боротьби і звияг їхніх пращурів.

До борців за незалежність віднесені також і всі політичні партії, які в минулому столітті виступали за вільну Україну, чинячи спротив більшовицькій владі, через що були оголошені злочинними, а їхні члени знищені.

Ухваливши Закон України «Про увічнення перемоги над німецьким нацизмом 1939-1945 років у Другій світовій війні», парламентарії зробили вагомий внесок у повернення історичної правди про ті далекі

події, виховання молодих людей на історичній правді, а не на комуністичній міфології. Російські політики, провладні засоби масової інформації відразу назвали закон «таким, що породжує та всіляко заохочує прояви фашизму». Їхня істерика спричинена насамперед тим, що Росія оголосила себе спадкоємницею Радянського Союзу – тоталітарної держави, яка вела війну зі своїм народом, занепастивши десятки мільйонів людських життів. Сьогоднішні російські вожді є вірними продовжувачами справи «товаришів Леніна – Дзержинського – Сталіна – Берії», для яких Україна завжди була кісткою в горлі. Володимир Путін, як і Володимир Ленін, відправив військо на нашу землю, побачивши, що український народ взявся за розбудову власної держави.

Чи не найбільший резонанс в українському суспільстві викликав Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режимів та заборону пропаганди їхньої символіки».

Важливо знати, що з набуттям ним не постраждає жоден пам'ятник, який символізує перемогу над фашизмом, жодна солдатська могила, ветерани війни з гордістю носитимуть бойові нагороди, яких вони удостоїлися в борні з ворогом. Святкування 70-річчя Перемоги, коли в залі парламенту зібрались ветерани Другої світової, Української Повстанської Армії та сьогоднішні воїни, які боронять рідну землю від російського агресора, вкотре це засвідчило. А ось символи тоталітарного минулого потрапляють під заборону.

Згідно із законом перейменуванню підлягають 22 міста у Дніпропетровській, Донецькій, Луганській, Кіровоградській, Одеській, Полтавській, Херсонській і Чернігівській областях. Наприклад, Дніпродзержинськ, Дзержинськ, Орджонікідзе, Кіровське, Артемівськ, Цюрупинськ, Свердловськ, Щорс тощо. Змінять свою назву й обласні центри – Дніпропетровськ і Кіровоград. А також Леніне, Куйбишеве, Карло-Марксове, Димитрове, Октябрське, Калінінський, Фрунзівка, Комісарівка, Фрунзе – загалом близько 50 селищ міського типу, розташованих здебільшого в цих же регіонах.

Будуть перейменовані сотні, якщо не тисячі, вулиць, площ в українських містах і селах, що названі на честь компартійних діячів і чекістів, руки яких по лікті в крові наших дідів і батьків. Наприклад, у Києві станцію метро «Дзержинська» давно перейменовували, а ось пам'ятник тим, у кого «чисті руки і гарячі серця» залишили.

Ще не висохло, як мовиться, чорнило на цих законах, як деякі політики почали нещадно критикувати парламентаріїв, які проголосували за них. Зокрема, представники так званого «Опо-

зиційного блоку» заявили, що «вони не сприятимуть консолідації українського суспільства та є наругою над людьми, насамперед старшого покоління».

Інакше, як лукавством, назвати ці твердження не можна. Наругою над пам'яттю сотень тисяч, а то й мільйонів, українців було існування населених пунктів, вулиць, названих іменами їхніх катів. Наприклад, Дніпропетровськ названий на честь Григорія Петровського, якому спершу навіть підпорядковувався сам Дзержинський і чий підпис стоїть під декретом про початок червоного терору. Потім, ставши «всеукраїнським старостою», він був відповідальним за проведення в Україні хлібозаготівель. Це за його вказівками вірні Москві війська вилучали в наших селян останні крихти хліба, обрікаючи їх на голодну та мученицьку смерть. Це не без його участі наших батьків і дідів розкуркулювали, позбавляючи нажитого тяжкою працею майна і висилаючи їх до Сибіру, звідки мало хто повертався. Це він, Григорій Петровський, причетний і до масових репресій 1937-1939 років, у ході яких загинули десятки тисяч ні в чому не винних українців. Навіть після того, як кати НКВС арешту-

вали та розстріляли його сина Петра і зятя Юрія Коцюбинського, він продовжував вірно служити своїм господарям!

На честь «видатного комуніста» Сергія Кірова названо обласний центр Кіровоград, а також два міста обласного підпорядкування – Кіровськ і Кіровське. Про нього відомо, що ще в молоді роки вступив до більшовицької партії, а у 1926-му очолив Ленінградський обком ВКП (б), залишивши помітний слід у проведенні репресій у місті на Неві. 1933 року Кірова застрелив Леонід Ніколаєв – чоловік його коханки.

У багатьох містах і селах є вулиці Якова Свердлова, зокрема у Вінниці. Він ніколи не бував не те що в місті над Бугом, а й в Україні взагалі. Та в історію все ж увійшов як організатор розстрілу в 1918 році царської сім'ї, а згодом тисяч безневинних «ворогів» радянської влади.

Фелікс Дзержинський запам'ятався як голова Всеросійської комісії по боротьбі з контрреволюцією та саботажем – сумнозвісної ВЧК: саме з її створення почалися масові репресії проти тих, хто не поділяв погляди компартійної верхівки. З історичних джерел добре відомо, що під безпосереднім керівництвом «залізного Фелікса», як його називав Ленін, були заарештовані, взяті в заручники, ув'язнені та розстріляні без суду і слідства понад 100 тисяч осіб! Проте цей факт не завадив радянській владі перейменувати міста Щербинівку і Кам'янське у Дзержинськ і Дніпродзержинськ.

Поменшає в Україні і пам'ятників, зведених на честь компартійних діячів. Після падіння пам'ятника Леніну в Києві так званий «ленінопад» розпочався по всій Україні. Наприклад, на сьогодні Ілліча немає в жодному обласному центрі, окрім Донецька та Луганська. Загалом протягом минулого року в нашій країні демонтовано понад 500 пам'ятників «вождю світового пролетаріату».

Сергій ЗЯТЬЄВ

Етнічні литовці, латиші не сумують за «світлим радянським минулим», не ностальгують за дешевою ковбасою, знаючи, якою ціною вона була оплачена

Заради перемоги, справедливості та вірності народові він пройшов тернистий, скроплений його українською кров'ю бойовий шлях. Він – справжній герой, для якого слова: «Маю честь!» – кредо всього його життя. Знайомтесь – генерал-майор юстиції Іван Опанасович Каліберда – один із небагатьох учасників Другої світової, хто отримав Золоту Зірку Героя в часи лихоліття війни та дожив до наших днів. 21 травня 2015 року йому виповнилося 95 років. І сьогодні можна з упевненістю сказати: усе його життя – це життя людини гідності та честі

НЕЗЛАМНИЙ ІВАН

Війна. Переломна мить

Худорлявий, жвавий і завжди усміхнений Іван. Він завжди мав чітку позицію та твердо вірив у перемогу. Про таких говорять: «Людина з міцної сталі. Його не зламала доля, а війна лише загартувала».

– На війні не місце боягузству... Коли прийшла біда, ми, юнаки, ні миті не вагалися. Встали на захист рідної землі. Не ховалися від армії та фронту. Ми йшли тільки вперед. Була мета життя – перемогти. І ми її досягли! – розповідає Іван Каліберда.

У жовтні 1943-го він разом із сотнями тисяч інших простих солдатів та офіцерів форсував Дніпро. Великі воєначальники не втомлювалися казати, що це масштабна наступальна операція за визволення рідного Києва, що ворога будь-що необхід-

но вибити зі столиці України. За будь-яку ціну... І вони йшли, йшли на смерть. Тоді війська завдали важкої поразки фашистам. Звільнили понад 38 тисяч населених пунктів, серед яких – 160 міст.

Та найважчим і найстрашнішим було форсування Дніпра. Недаремно, ой, недаремно тоді за виявлену мужність звання Героя Радянського Союзу отримали 2 605 воїнів – чверть з усіх,

кого відзначили Золотою Зіркою Героя за часів війни. Одну з таких відзнак отримав й Іван Каліберда.

– Це був насправді народний подвиг. Я й досі пам'ятаю, як люди прагнули якнайшвидше подолати криваву тоді річку, звільнити Київ, Україну від гітлерівського поневолення, – згадує ветеран.

Форсування Дніпра було важким. Командир викликав його, молодого лейтенанта, і сказав: «Ви – командир першого десанту. Тож вам першими належить дістатися правого берегу Дніпра!»

– О четвертій годині 29-го вересня ми зайшли у воду та почали плисти. Протилежного ж берега дісталися, коли вже вечоріло.

І все це під шквальним нищівним вогнем, коли поряд з усіх боків гинули твої бойові то-

Про смерть героя-понтонера розповіла своїм читачам фронтова газета... А він вижив! Вижив попри страшне поранення та повідомлення про загибель. Вижив, аби визволити Україну, Польщу, Угорщину, Румунію та Чехословаччину...

вариші, – дивлячись удалечинь сповненими болю очима, розповідає Каліберда.

– Пам'ятаю, як нас зібрали перед початком форсування Дніпра. Наша понтонна техніка була доставлена на берег річки ще ввечері 28 вересня того незабутнього 1943-го. Чекали, що вдосвіта підйдуть війська і ми почнемо переправляти їх десантом. Та вчасно їм прийти не вдалося.

На переправу зібралися лише невеликі групи розвідників і сам командир частини. Відпливали спокійно, тихо. Аж раптом, немов грім посеред ясного неба, пролунав постріл. Звідки – ніхто не знав. А за ним – звуки польоту ворожих снарядів. Один, другий, ще і ще... Неначе завивання диких звірів.

Це був початок битви. У човнах почали з'являтися перші поранені, убиті. Коли Каліберда нарешті побачив рятівний берег, подав сигнал «Причалити». Пам'ятає, як вихопив у переляканого на смерть солдата кулемет і почав стріляти по фашистах. А потім... Пекучий біль пронизав його груди. «Невже все? Відвоювався!», – подумав офіцер якоїсь миті.

Про смерть героя-понтонера розповіла своїм читачам фронтова газета... А він вижив! Вижив, попри страшне поранення та повідомлення про загибель. Вижив, аби визволити Україну, Польщу, Угорщину, Румунію та Чехословаччину...

Прокурорські погони

Здобувши після війни вищу військово-юридичну освіту, Іван Каліберда пішов служити в органи військової прокуратури. У Прикарпатському військовому окрузі він почав працювати з 1954 року. Після смерті Сталіна почався масовий перегляд кримінальних справ щодо осіб, засуджених у 1937-38 роках за нібито «контрреволюційну діяльність».

Справедливого та сумлінного юриста одразу призначили помічником прокурора Прикарпатського військового округу у справах державних злочинів з реабілітації так званих воєнних злочинців 1937-38 років. Тоді Івану Опанасовичу довелося переглянути тисячі справ людей, яких невинно засуджено звинуватили у шпигунстві.

Не таємниця, що справи тих років «штампували» поспіхом, зі свідомим порушенням вимог закону. Тому рішень про реабілітацію, які можна ухвалити без додаткової перевірки, було обмаль.

– «Тяп-ляп» – за таким принципом усе це тоді робилося. Без підстав, без свідків, без документів! Людину забирали, засуджували, відправляли, – з обуренням говорить Іван Каліберда.

Саме тоді він сказав собі: «У військовій прокуратурі, як на війні, – не можна здаватися ворогові!» Його сміливість і прин-

циповість проявлялися у ґрунтовному безкомпромісному вивченні обставин засудження репресованих. Різниці між людьми не робив. Проте провів чітку межу між правдою і брехнею. Багатьом людям він повернув добре ім'я та віру в закон і справедливість.

Ветеран військової прокуратури і досі пам'ятає всі деталі тисяч незаконних вироків. Його серце і досі переповнює біль за невинно засуджених тією жорстокою системою людей. На перегляді справ щодо реабілітації Іван Опанасович не зупинився – він дослідив десятки рішень і вироків, добився покарання тих, хто виносив злочинні вердикти.

Його життя – люди та числа

Іноді Іван Опанасович з усмішкою називає знаменне для нього число – п'ять тисяч. З одного боку – стільки кілометрів війни фронтовик Каліберда пройшов з боями і перемогами. З другого – п'ять тисяч людей юрист Каліберда реабілітував завдяки своїй гідності і честі.

Сьогодні у свої 95 він невгамовний і жвавий, займає активну життєву позицію і щиро вірить у перемогу України. І ця Іванова віра – віра Героя і прокурора – свідчить, що Україна обов'язково переможе і ця перемога буде справедливою!

Юлія ГАЛУЦАК

Фехтування відносно до трійки найбільш інтелектуальних видів спорту (як шахи, а також спортивні єдиноборства), що вимагають, крім необхідних фізичних даних і вольових якостей, стратегічних навичок. Жіноча збірна України входить у трійку найкращих команд світу і готова підтвердити це на Олімпійських іграх-2016 у Ріо-де-Жанейро.

**ЧЕМПІОНКА
ОЛІМПІЙСЬКИХ
ІГОР,
НЕОДНОРАЗОВА
ПЕРЕМОЖНИЦЯ
ЧЕМПІОНАТІВ
СВІТУ ТА ЄВРОПИ**

**ОЛЬГА ЖОВНІР:
«МИ ПІДКОРИЛИ
«ЧОЛОВІЧИЙ»
СПОРТ»**

УКОЛ ВІД «ЖОЖО»

14 серпня 2008 року жіноча команда з фехтування на шаблях здобула першу «золоту» медаль для України на Олімпійських іграх у Пекіні. На шляху до фіналу українки розгромили збірну Росії з рахунком 45:34, а потім у півфіналі перемогли сильну команду з США (45:39), якій у результаті дісталася «бронза».

Жовнір була запасною, однак тренери поставили її на фінальний бій замість Галини Пундик, яка виступала у чвертьфіналі і півфіналі. І хоча Ольга у фіналі здійснила лише 6 результативних уколів із 45 командних, українська команда у складі Ольги Харлан, Олени Хомрової та Ольги Жовнір все ж здобула перемогу над китайською командою 45:44. При цьому українки змогли відіграти більше 10 очок програшу в ході поєдинку!

Відтоді команда у складі Ольги Жовнір (яку тренер називає «Жожо»), Галі Пундик («Мишеня»), Олени Хомрової («Бабуся») та лідера збірної Олі Харлан («Вовчечка») неодноразово підіймалася на п'єдестал пошани на міжнародних змаганнях. На жаль, у 2012 році командну першість з жіночого фехтування на шаблях не включили до програми Олім-

пійських ігор. Тому на сьогодні в дівчат головне завдання – підготовка до Олімпійських ігор-2016, що проводитимуться в Ріо-де-Жанейро. А для цього треба вдало виступити на чемпіонаті світу та отримати олімпійські ліцензії. Настрій у «мушкетерок» бойовий, вони серйозно готуються знову боротися у Бразилії за «золото».

БОЙКОТ «МОСКОВСЬКОЇ ШАБЛІ»

Спортсмени не можуть відсторонитися від подій, що відбуваються у країні та світі. Так, у березні 2014 року Федерація фехтування України поширила заяву, в якій повідомила, що національна збірна відмовилася від участі в етапі Кубка світу «Московська шабля». Також збірна України з фехтування відмовилася від виступів на території Росії.

– До останнього моменту спорт залишався поза політикою, однак 18 березня відбулися події, які не могли залишити без уваги Федерація фехтування та збірна команда України: під час штурму 13-го фотограмметричного центру Центрального управління військово-топографічного

та навігаційного Головного управління оперативного забезпечення Збройних Сил України в Сімферополі російські військовослужбовці вбили громадянина України прапорщика Сергія Кокуріна та поранили ще кількох наших військових. У загиблого залишилися чотирирічний син і вагітна дружина.

У зв'язку із цими трагічними

подіями жіноча та чоловіча збірні команди України з фехтування на шаблях відмовилися брати участь у турнірах, що проводяться на території Російської Федерації і, зокрема, анулювали заявку на участь українських фехтувальників в етапі Кубка світу «Московська шабля», який мав відбутися 21-23 березня в Москві. Серед спортсменів, які відмовилися від участі в турнірах, що проводяться на території РФ, були олімпійські чемпіонки Ольга Жовнір, Ольга Харлан і Галина Пундик, а також їхній тренер Валерій Штурбаїн.

І сьогодні фехтувальники підтримують наших хлопців, які боронять незалежність країни в зоні АТО, своїми досягненнями на світових аренах і матеріально, придбавши в «Ощадбанку» казначейські зобов'язання «Військові».

НОВИНА ПО- УКРАЇНСЬКИ: «МУШКЕТЕРКИ»- ФОТОМОДЕЛІ

Кілька років тому наша жіноча збірна з фехтування на шаблях зчинила багато галасу. Дівчата знялися в досить відвертій фотосесії для чоловічого журналу. Тоді

«ревнителі моралі» у звинуваченнях спортсменок заходили досить далеко. Щоправда, швидко охололи, дізнавшись про справжні мотиви цього досить неординарного вчинку. Насправді нічого відвертого в тих фото не було. А «дорослий» часопис був спонсором одного із чемпіонатів Європи з фехтування, який проводився в Києві. Саме тоді журналісти звернулися до українок з пропозицією зробити видовищну фотосесію «а-ля мушкетери». Тоді їм бракувало часу, тому коли після переможного виступу на пекінській Олімпіаді-2008 знову надійшла пропозиція від медійників, фехтувальниці погодилися. Адже, на їхню думку, то була чудова нагода... пропіарити свій вид спорту.

Сама ж Ольга Жовнір, як не рідко буває серед чемпіонів, обрала фехтування на шаблях цілком випадково. До того, як записатися до секції «мушкетерів», дівчинка кілька років займалася художньою гімнастикою. Це була ідея батьків, мовляв, дитині треба чимось займатися у вільний від школи час. Та не склалося ані з тренером, ані із самими заняттями. А от коли із подружкою якось

зайшли до сусіднього залу, де хлопці билися на шаблях, серце закалатало. «Чоловічий» спорт одразу припав до душі, це був «укол просто в серце».

Через кілька років занять, коли довелося вибирати, ким бути і чи слід йти в професійний спорт, батьки по-різному підтримали доньчин вибір. Тато відразу став на бік Ольги, а мама наполягала на навчанні. Вийшло так, що дівчина і спортом займається, й університет закінчила за фахом «Фізична реабілітація».

«АРТ-ФЕХТУВАННЯ» – КАЗКА ДЛЯ КІНОГЛЯДАЧА

Читаючи біографії відомих артистів, часто можна наштовхнутися на фразу, що при підготовці до вистави чи фільму актору довелося навчитися фехтувати. У деяких це викликає подив – як можна за кілька місяців навчитися того, що спортсмени опановують роками? Насправді ж йдеться про так зване арт-фехтування. Воно досить далеко як від реального бою, так і від спортивного фехтування, але більш видовищно та драматично імітує поєдинки на шпагах, рапірах або шаблях.

У спортивному бою удари здаються не так часто, значно більше значення має переміщення по доріжці та пошук потрібної для успішного удару дистанції. Тому початківців-шаблістів можна безпомилково визначити... на слух – по гучних звуках ударів, навіть не дивлячись на спортивну «доріжку». Новачки мають характерну манеру ритмічно, по черзі та дуже сильно бити по клинках один одного. Саме так фехтують кіношні «мушкетери», яких молодь і намагається наслідувати, вперше взявши в руки спортивну шаблю. Такі «фехтувальники», зазвичай, не можуть завдати досвідченому

спортсмену жодного результативного удару. Особливістю професійного фехтування на шаблях є й те, що встановити захист значно складніше, ніж завдати удар під час атаки. Тому багато бійців, особливо початківці, прагнуть атакувати якомога частіше.

ЖІНКИ-ЧОЛОВІКИ: ВІЧНИЙ ДВОБІЙ...

За словами олімпійської чемпіонки, у спортивному фехтуванні є багато якостей – хороші фізичні здібності, психологічний і моральний настрій, витривалість і навіть уміння обдурити суперника. Погодьтеся, важко проводити у дні змагань по сім боїв. Потрібно щоденно тренуватися: бігати, стрибати, підкачувати ноги, руки, прес, спину. Звичайно ж, є і прості фехтувальні тренування з пересуваннями у стійці на напівзігнутих ногах, відточуванням техніки, а також практичні тренувальні бої.

У літературі і кінематографі жінки із шаблями часто б'ються нарівні з чоловіками і навіть виходять переможницями. Нашим дівчатам-чемпіонкам також не рідко доводиться зустрічатися на доріжці з чоловіками. На зборах «мушкетерки» «схрещують шпаги» з хлопцями.

Звісно, сильна стаття

відрізняється і стилем фехтування, і швидкістю, і силою удару, тому за чоловіками складно встигнути. Але це завжди корисно, якщо ти хочеш, наприклад, спробувати нову тактику ведення бою. Іноді на зборах займаються фехтуванням з хлопцями для того, щоб побігати, дати навантаження ногам. Зазвичай, ті виявляються сильнішими за суперниць, тому, коли в кінострічках або книгах показують жінку зі зброєю, яка перемагає чоловіка, це радше вигадка.

«Професійна» шабля не завжди додає граціозності. Приміром, Жовнір серед сотень людей визначає фехтувальника по... правій нозі. У спортсменів йде навантаження на правий бік, тому на правій нозі м'язи більші за ліву. Це як борців впізнають за «особливими» прикметами – надламаними вухами.

«БИЙ ПЕРШИМ!»

На сьогодні є три основні дисципліни спортивного фехтування: шабля, шпага та рапіра. Шабля – єдиний вид спортивного фехтування, в якому завдаються рубальні удари. Шабля оснащена електрофіксацією ударів і, на відміну від шпаги та рапіри, клинок не має наконечника. У середньому довжина всієї шаблі становить 104 см, а вага сягає 400-500 гр.

У поєдинку важливо завдати удар першим. Зараховуються тільки удари вище пояса (корпус, руки, рукавичка і маска). У зарахуванні очок при одночасно завданих ударах перевага надається тому, хто рухається вперед. У фехтуванні на шаблях, крім ударів, теоретично дозволені уколи, хоча на практиці це рідкість.

Отже, найважливіші якості фехтувальника – швидкісні. На доріжці все відбувається миттєво. Якщо ж під час завдання удару майстром фехтування суддя моргне, він може його просто не помітити.

Середній вік у професійному фехтуванні – поняття досить індивідуальне. Приміром, вдало виступає дворазова олімпійська чемпіонка, якій 30. А італійці, яка шість разів брала «золото» чемпіонатів світу з рапірою – 38 років. Усе залежить від особистого бажання і від того, скільки дозволить виступати на серйозному рівні.

Ольга Жовнір віддана своєму виду спорту та вважає його незвичайним. Сьогодні українське фехтування має високий рівень – ми в трійці світового рейтингу, поряд з американками та росіянками. Ольга тішиться тим, що з кожним роком секції з фехтування поповнюються талановитою молоддю. З часом, коли із професійним спортом доведеться попрощатися, вона мріє стати, як і її наставник Валерій Штурбабін, тренером. Вона впевнена: ще не раз над п'єдесталами пошани підійматимуть прапор України і у залах переможно лунатиме гімн нашої держави.

Тарас ГУНЧЕНКО.
Фото Володимира КОСЕНКА

Старший сержант служби за контрактом Ольга Жовнір. Народилася 18 червня 1989 року у м. Нетішин Хмельницької області. Закінчила Хмельницький національний університет. Майстер спорту міжнародного класу. Кавалер ордена «За заслуги» III ст. Тренер – Валерій Штурбабін

Відомий український карикатурист Олексій Кустовський з 2003-го року виграв понад 100 призів на міжнародних конкурсах. За політичні теми брався рідко, але сьогодні затребувана саме політична карикатура, і митці не можуть стояти осторонь подій, які відбуваються в країні і світі.

ОЛЕКСІЙ КУСТОВСЬКИЙ: «МАЛЕНЬКИЙ ГНОМ ПУТІН РОЗІЗЛИВ МЕНЕ ДО БЕЗТЯМИ...»

КАРИКАТУРА: НА МЕЖІ МІЖ ПРОПАГАНДОЮ І ТВОРЧІСТЮ

– Олексію, з якого часу ви займаєтеся карикатурою?

– З дитинства, з того моменту, як навчився тримати в руках олівець. Але в сім'ї мої здібності не оцінили. Батько і дід працювали в сільському господарстві, тому відразу о закінченні школи мені «запропонували» продовжити родинну справу. Але й у роки навчання в аграрній академії я не

залишав олівець – на заняттях з ботаніки малював рослини, на ентомології – комах. А ще виручав однокурсників, які стояли до мене в черзі із зошитами для замальовок.

До того часу, як остаточно «перемогла» карикатура, я ще десять років пропрацював у Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка, закінчив аспірантуру. З дисертацією не склалося. І лише коли мені виповнилося 28 років, відбувся мій творчий дебют в одній із центральних газет – там розмістили мою першу карикатуру.

– І що ви тоді намалювали?

– У нас з дружиною народився первісток. Хлопчику приділяли багато часу, я теж провів безліч годин із дитиною. На аркуші я на-

малював, ніби я теж у дитячому візочку: в одній руці книжка з ботаніки, в другій – візочок із сином.

– Чому вирішили спробувати себе ще й у політичній карикатурі?

– Я хочу наголосити, що, на жаль, у нас ще недооцінюють карикатуру. А от, приміром, у Південній Кореї, Ірані, Туреччині мистецтво карикатури вивчають на рівні шкіл і університетів!

У мене є друзі-карікатуристи в Росії. Я неодноразово сперечався з російськими колегами, які відверто малювали антиукраїнську пропаганду. Зізнаюся – сам не хотів малювати щось політичне. Мені здавалося, що ця тема неприродна, скажімо, для художника, який вирішив нею зайнятися. Це дійсно деє межує з пропагандою і негативно впливає на енергетику митця. Особливо після зловних антиукраїнських малюнків росіян. Але часи змінилися.

– Практично щотижня в ЗМІ розміщують ваші нові роботи. З-під вашого пензля політики виходять надто виразними...

– Маленький гном Путін розі-злив мене до безтями, тож я ви-рішив, що мій громадянський обов'язок малювати політику. І з часом це мені сподобалося. Те-пер я навіть не можу зупинитися – просто повинен робити гострі малюнки. Тут все залежить від Путіна, поки його щось або хтось не зупинить.

– Багато із персонажів схо-жі на тварин або рослини. Ці алегорії не випадкові?

– Коли мені на радіо «Свобо-

да» запропонували приєднатися до їхньої постійної рубрики «Політична карикатура», подумав – треба придумати щось новеньке. Тут і стала в нагоді... наука про комах – ентомологія. А ще – ботаніка. Мені цікаво в карикатурах поєднувати непоєднуване. Приміром, на одному з малюнків зображений тореадор, який тримає в руках український прапор і списи у вигляді мальви, а замість бика йому протистоїть... ведмідь. Я впевнений, що кожен зрозуміє, про що тут йдеться.

Загалом підштовхнув мене до цієї політичної тематики талановитий подвижник Валерій Кругов із Херсона, коли оголосив антипутінський конкурс карикатур. Тоді колеги попросили підтримати його задумку. Я вирішив, що іноді можна йти на маленькі

компроміси із своїми принципами, коли потрібно зробити добру справу. Воювати я не вмію, я не військовий, але патріот. От і створив декілька малюнків, зокрема із Путіним. Тут і стали в нагоді ті роки, що я «витратив» на агрономію. На жаль, малюнок не вирішує проблеми. Але я вважаю, що перемога в цій нерівній битві буде все одно за квітами і за природою, ще за чимсь таким природним... Загалом перемога буде за людьми, їхньою самопожертвою, духом нації... Мені здається, що коли ці списи мальви будуть стирчати в тому ж ведмеді, вони зможуть прорости і вбити хижого звіра.

– А які ще ваші роботи відповідали темі того конкурсу? Як узагалі народжуються персонажі карикатур?

– Тут буває по-різному. Одного разу я за мотивами мультфільму

«Льодовиковий період» намалював картинку, де шаблезуба білочка – у вигляді Путіна з горішком, а горішок чи жолудь – це Україна. Така собі влучна алегорія. Сміялися всі. Ще відправив невеличкий шарж – французький президент Олланд і Путін. Зробив Олланда у вигляді корабля «Містраль», а там, де платформа для посадки вертольотів, літера «Н». Ідеально збігається... Я навіть не думав, що так вийде з прізвищем, коли пишеться Олланд – спочатку ця буква «Н» йде (Hollande). І воно так ідеально збіглося, як місце для посадки. А кремлівського «царька» намалював у вигляді гелікоптера.

ІСТОРІЮ РОБЛЯТЬ ХУДОЖНИКИ

– Сьогодні багато говорять про особливе місце митця в

тих подіях, які відбуваються у світі. І не всім подобається, коли малюнки виходять надто правдиві...

– В Америці існує добра традиція – президент раз на рік запрошує до себе карикатуристів. Чому б нам не робити те ж саме в Україні? Впевнений, нам було би про що поговорити. Зокрема, і про те, що зараз у нас немає жодного спеціалізованого видання. «Перець» «сконав» кілька років тому, хоча цей журнал був затребуваний у суспільстві. Зараз колишні його працівники на чолі з художниками Анатолієм Василенком та Олексієм Коханом намагаються щось робити самотужки, за власний кошт друкують такі собі саморобні дайджести-«перчинки» та відправляють у зону АТО, щоб зміцнити бойовий дух захисників Батьківщини. Політичні карикатури відомого карикатуриста Володимира Казаневського розміщує тижневик «Країна», ведеться колонка на радіо «Свобода». В газеті «Голос України», де я працюю у відділі ілюстрацій (на жаль, у нас в переліку професій немає посади художника-карикатуриста), виходить щотижнева сторінка «Російський солдат, кидай рушницю!» Її дописувачами є росіяни, яким небайдуже все те, що відбувається в їхній країні. Там розміщують і мої карикатури. А ще активно працює на карикатурних барикадах дошкульний політичний карикатурист Олег Смаль. Це, мабуть, і все.

– Ви багато поїздили світом, «збираючи» призи. Що найбільше вразило в тих мандрах?

– Так, я відвідав Польщу, Болгарію, Сербію, Румунію, Туреччину. Кілька днів тому повернувся із Франції, де переміг у міжнародному конкурсі, присвяченому проблемам клімату, опустелюванню і деградації ґрунтів. На черзі мандрівка до Ірану. Але особливо запам'яталася поїздка до Сербії, де я переміг у виставці антивоєнної карикатури. У місті Крагуевац,

де 1944 року німці розстріляли кілька тисяч мирних мешканців, відкрито музей. Раз на два роки там проводиться «Антивоєнний салон карикатури». Особливість цього заходу полягає в тому, що

з десятків європейських міст, зокрема з Польщі, Італії, Румунії, запроваджують свої призи і вручають цілими делегаціями міст на церемонії нагородження. Запрошуються відомі карикатуристи.

ПЕРЕМОЖЕЦЬ МІЖНАРОДНОЇ ВИСТАВКИ КАРИКАТУРИ «ТОТАЛІТАРИЗМ»-2015

Їхні пацифістські роботи вкрай зворушливі. А ще мені запам'яталися обличчя людей, відвідувачів виставки і музею. Їхні сльози. Ці моменти не можна забути.

«ТОТАЛІТАРИЗМ» ПРОРІС У... ДЕРЕН

— Олексію, в квітні ви перемогли в міжнародному конкурсі карикатури «Тоталітаризм»-2015...

— Ця нагорода стала для мене несподіваною. Адже в конкурсі брало участь багато цікавих карикатуристів. Зокрема, відомий художник зі Швеції

Рібер Хансон. Його малюнки неймовірні. Це справжній «мастодонт» політичної європейської карикатури.

На жаль, я не потрапив на виставку, але через кілька тижнів все ж відвідав Полтавщину. Там з

одним із організаторів виставки Михайлом Шлафером ми висадили в місцевому дендропарку саджанці червоно- та жовтоплідного сортів дерену. Так склалося життя, що «технар» Шлафер, який згодом відкрив рекламне агентство і став художником, сьогодні очолив... полтавський дендропарк.

Мої знання, набуті під час роботи в київському Національному ботанічному саду, теж згодилися. Часто-густо я використовую у своїх роботах рослинну тематику.

Я мрію, щоб у всьому світі зникли міжнародні чвари і зелена планета отримала мир, спокій і благоденство.

Бесіду вів Олександр ПРИСЯЖНИЙ

ЗСУ

поважають права військовополонених!

Українські військові дотримуються Женевської конвенції про поводження з військовополоненими. Всі військовополонені отримують:

першу медичну допомогу
та подальше лікування

забезпечення одягом та харчуванням

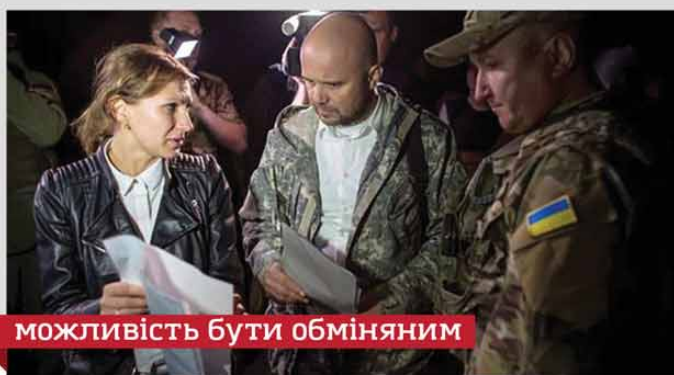
гідне ставлення та умови утримання

можливість зустрітись з офіційним
представником своєї країни

можливість зв'язатись з рідними
та повідомити їм про полон

можливість бути обміняним

об'єктивний і відкритий судовий процес

Літня форма для української армії

ТОВ «Торнадо» засноване у 1994 році і спеціалізується на виробництві форменого одягу а також засобів індивідуального захисту для силових відомств України.

При розробці враховуються всі тенденції на ринку армійської форми, особливу увагу приділено функціональності, зовнішньому вигляду і комфорту. Костюми забезпечені великою кількістю карманів. Тканина має експлуатаційні характеристики – вони зносостійкі.

В офісі компанії постійно діє виставка зразків продукції представники якої завжди проконсультують клієнта з питань серійної продукції, ознайомлять з новими зразками обмундирування і спорядження для ЗСУ.

- Костюм камуфльований «Комбат» «Multicam»
- Костюм камуфльований «Комбат» «А – Tacs AU»
- Костюм «Горка» «Multicam»
- Розвантажувальні системи, підсумки, аптечки
- Ремені брючні, тактичні
- Головні убори
- Натільна білизна
- Шеврони, фурнітура
- Спорядження різне

